

אליזון באָר הכְּרִישָׁה

נערך ונלקט מתוכן תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הaga"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

מישפטים (שקלים)

מכון
ביאור
האמורין

תוכן העניינים

פרשת משפטיים

הכל בידי שמים – אין 'איש' מזיך לאחרים ולא לעצמו
 א..... הרוצה שיתקימו נכסיו – שפע רב הבא ע"י האמונה.
 ב..... לא תענו – זהירות שלא לענות נפש מישראל
 ג..... וח אנשי קודש תהיו לי – לעת נעילת שער השובביים.
 ד..... חוט המשולש – ראש חדשادر שחיל בשב"ק פרשת שקלים
 א'..... אתה זוקף את ראשון – שפע רב הנשוף בשבת שקלים
 ג'..... מطبع של אש – העיקר אש ההתלהבות והתשואה לב
 טו.....

פרשנת משפטיים שקלים

(פסוק יח) 'כי יריבו נשים', או 'כי נצנו נשים' (פסוק כב), וכן 'כי יפתח איש בור' (פסוק ל), וכן בדיני גנבות ובשאר העניינים. ובכדי שלא יטעה האדם לומר כי נזק זה גרם לי מלחמת 'פלוני' והפבד זה מלחמת אלמוני, וזה הינה את העולם אינה בהשגהתו ית', על כן אמרו חז"ל 'מה הראשונים מסני אף אלו מסני', להורות לנו כי הכל בידי שמיים' ואף אלו מסני... כי מן השמים נגזר עליו שיבוא לו היקום במוננו או שנגנב ממנו חפציו ולאחר זמן ימצא הנגב ויחזר לו בפל. והקדים הכתוב לומר בתקילת הפרשה 'אללה המשפטים', שהוא על דרך שנאמר (תהלים לו ז) 'צדקהך כהריי כל משפטך תהום רבה', שבהם

הכל בידי שמיים – אין 'איש' מזיך לאחרים ולא לעצמו בפרשנן (כא א), 'יאלה המשפטים אשר תשים לפניו', והקשה בספר 'אור אלהו' (להנה"ץ רב אליהו לעזרן אבר"ק וייסקיט, מתלמידי הרה"ק מקאץ) לאיזה צורך נאמר פסוק זה, ומדובר לא פתחה הפרשה מיד ב'כי תקנה עבד עברי' (פסוק ב), עוד מקשה בדברי רש"י 'מה הראשונים (עשרה הדברים) מסני אף אלו מסני' (ומקורם בדברי המכילתא), ותמהה מאד מה החידוש בדבר, וכי תעללה על דעתך שמצוות התורה לא נאמרו מסני. ומבואר כי הנה כל דיןיהם שבעין איש לרעהו האמורים בפרשנה הרי הם באופן שאחד מהם נזק או הפסד ממון לוולת, וכדבריתך

א. איתא בגמ' (ערכין ט): 'עד היכן תכלית ייסורים וכו', במתניתא תנא, אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלשה ועלו בידיו שניים'. וביאר מրן הב羞"ט הק' ז"ע (עי' תלמוד יעקב יוסף וישראל ח), כי המאמין בהשגהתו ית' הפרטית בכל צעד וועל יודעograms צער קטן כזה, שרצה ליטול שלושה מטבעות ולאulo לו אלא שניים, אף זה הגיע לו ברצוון הבורא ית' ב כדי לעורר אותו, והרי זה כקריאת מני השמיים' להטיב את מעשייו, ואם ישכיל ויבין מה שורמו לו מן השמיים, אף בייסורים מועטים כגון דא, ויתחיל לשנות דרכיו, בזו ההכרה כבר בא ידי תכליתן של ייסורים, ולא יצטרכו לעורר אותו בחזקה יותר רח"ל...

וכך מבאים בפרשנן בעניין מלאה על המשכן, שהזהירה התורה להחזיר את כסות הלווה הניטלת במסכן, 'והיה כי יצעק אליו ושמעתה כי חנון אני' (כב כו), ולכארה תמורה, שהרי אמרו חז"ל (בר"ר מב ג) 'אין והיה אלא לשון שמחה', ומהי השמחה הגדולה כשיצעק הלווה על שאין לו במא לשכב, אלא, כי מן השמיים נטלו את מונו והביאו לו לידי עניות, וסיבת הדבר הייתה לעוררו, אך להה לא שם לדבר, על כן הורידו אותו ירידת אחר ירידת עד שנוצר ללוות ולתת במסכן את כסותו היחידה, ועודין ממשיך הוא בתרדמתו, עד שסוף סוף התעורר לצזוק אל ה' על רוע מזלו, ואכן שמחה גדולה היא בשמיים על ש'נזכר' הלה באביו שבשמיים ונשא עניינו למורום...

ומפורש כן בדברי הרמב"ם (ריש הל' תענית) בזה"ל, ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן וכו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעלייהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם ארע לנו, וצרה זו נקרו נקרו (מלשון מקרה) הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להתדק במעשיהם הרעים ותוסיפ הצרה צרות אחרות, הוא שכותב בתורה (ויקרא כו כ-כח) 'והלכתם עמי בקר, והלכתי עמכם בחמת קרי', כלומר כשאביא עלייכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף עליהם חמת אותו קרי, עכ"ל. במא דברים אמרים, כבר שנה תמיימה שנשתנו סדרי בראשית, רבים מאחינו בני ישראל עברו ועובדים צער ומכאובים, חוליו ופחדים, עבר קציר כליה קיז' וудין לא נושאנו, כמה אלמנים ואלמנות יתומים ויתומות נספו לכל ישראל ביוםיהם אלו, עד ש'אם על בניים רטשה' (חושע יד) רח"ל. ואוי לנו אם נאמר כי 'דבר זה ממנהג העולם ארע לנו' שאין זה אלא דרך אכזריות... הטו אזיכם לדברי הרמב"ם שהוא היא הגורם להם להתדק במעשיהם הרעים ותוסיפ הצרה צרות אחרות, והרי להדייה שלא 'המחלה' מדקפת אלא ה'קרירות' והאידישות היא 'ה'מדבקת'... אבל אם אכן, נשמע לכול השופר ההורק וחזק, נעורר רחמי שמיים מרוביים עליינו ועל כל עמו בית ישראל.

ולא 'המדרשות' עיקר אלא למעשה, וכמו שפירשו בדברי הגמ' (שבת קה): 'כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו', וצ"ב, מהו העניין להניח דמעות אלו בבית גנזיו, אלא שכאשר היהודי מתעורר על פטירת אדם כשר וכן בשאר צרות והוא מורייד דמעות, הקב"ה מניחם בבית גנזיו, כמו שאומר הבה נעין בדמעות אלו מה יהא בסופם, ומה יצא למשעה מכל ההתעוררות והבכי, האם אכן ישנה דרכיו אם שמא תתפוגת התעוררות הלב ויחזור לשיגרת החיים כאילו לא היה כלום...

ל'אר הפרשא - פירוש משפטי שקלים

ח'ים' שעלינו לדעת, שאף אם נראה לאדם שפלוני הבה אותו, ידע שבאמת לא באה המבה מיד בשער ודם בלבד, כי אין לו לאדם שום כח עצמי להזיק אם לא שנגורן מלעילא, ורק 'רחמנא מהי' - הקב"ה הבהו. ולכון צרייך רשות מיוחדת להתרפא.

ואם בכיה יעשה ויינהן שלא ייחפש 'אשימים', ואף לא יתלה הדבר בעצמו שהוא נהג שלא כשרוה ונרגם לעצמו הפסד בידים, מובטח הוא שהקב"ה יוזרתו להוציאו מאפילה לאורה. וכן שפירשו (עפ"י דברי רבינו אברם בן הרמב"ם) באמור בפרשanton (נא י) 'אשר לא צדה והאלקים אניה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה', בלומר, אשר לא צדה - שאינו מחייב 'צד' וסיבה לתלות המאoru אלא מאמין בכלל ליבו כי האלקים אינה לידו - שהקב"ה הוא שויין לו אותו העניין, אויל אומר הקב"ה, א"ב שתולה כי אמונתו, הרי ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה, 'אסדר' לך מקום לנום ולברוח מכל hei תבלין דמעיקון, והכלל יבוא על מקומו בשלום.

שאיין לחזור את עומק התחום כמו כן אין לחזור אחר עומק דעתו יה', וכל אותן 'משפטים' הרי במחותם הינם 'צדקהך כהרוי אל', שהבל הוא בצדך וברחמים.²

בעין זה מרמז הנה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע (עה"ת) במא כתיב בפרשanton (כא יח-יט) 'וכי יריבון אנשים והבה איש את רעהו באבן או באנרכו, ולא ימות ונפל למשכב וכו' רק שבתו יtan ורופא ירפא'. ואיתא בגמרא (ב'ק פה) 'רופא ירפא - מכאן שנתנה רשות לרופא לרופאות'. ובריש' יולא אמרנן רחמנא מהי ואוחזו מס' - פירוש, הרשות נתונה בידי החולה לדרוש ברופאים, ואין אמרים, אם הקב"ה הבהו כיצד יבוא לעשותו בנגד רצונו יתב"ש ולרפאות עצמוני. אלא בפירוש נתנה תורה רשות לפנות לרופא שירפאננו.

ולבוארה צרייך ביאור, הרי פ██וק זה מדבר כשהבה איש את רעהו, מדויע יש מקום לומר שאם ידרוש ברופאים הריוו מהלך בנגד רצון הבורא שהבהה אותו, והרי לא הקב"ה הבהו אלא חברו. והוכחה ה'חפץ

נודע מה שאמור הרה"ק ה'בית אברם' ז"ע (פרשanton מה ד"ה וישלח) בשם אבי הרה"ק ה'דברי שמואל' ז"ע, שיש מין חיה הנקראת 'ביבער', וכך היא דרכה, להיכן שטלר, הרי בדרך חוזרת תשוב באותו דרך בדיקת ממש, וממילא כשרויצים לצודה מתבוננים בדרך הליכתה, ומכוונים לה 'מלכודת' באותו מקום, וכשהיא תשוב בדרך חוזרת תלר ישר לתוככי המלכודת, ובאמת כשהיא חוזרת והיא רואה את אשר לפניה - כי היא עומדת להילך - תתחילה לבכות, אבל עדין אינה מעלה בדעתה לשנות דרכה, וכך היא בוכה ונכנסת תוך כדי בכיה למלאות... אך 'מוחת האדם מן הבהמה' בכך שיכל לשלוות עצמו להמשיך בדרכו הרעה וליפול אותה מלכודת... ואין טעם לבכיה אלא לעשות מעשה... והנה אם נתבונן קימעה בטעותה הגורלית של אותה 'ביבער' נראת בעלייל, שהרי לא הייתה זקופה להרחק הרבה מהבורא הפתוח לפניה, לא פרסה ואפילו לא אמה אחת... אלא אם הייתה זהה בס"מ אחד בלבד כבר הייתה נשארת 'בת חורין' וניצולה ממות לחיים'. כך לדידן יי"אמר, אין צורך בקבלות גדולות, אבל יקבל כל אחד קבלה קטנה ואייתה בתיקון המעשים, איש איש כפי ענייננו ומעשי, ובבודאי יפה כוחה לקרווע גזירות רעות. גם עליינו להרבות בתפילה ובתחנונים לקרווע שעריהם לישועתם של ישראל כי כל לבב דוי וכל ראש לחלי. ואל יאמר 'מי אני' ומה ספון אני שיישמע הא-ל הגadol לתחפלי, אלא ישמע לדברי הרמב"ן על הפסוק בפרשanton (כב כו) 'זהה כי יצעק אליו ושמי עתי כי חנון אני', ז"ל. כי חנון אני - חנון ומקובל תחינת כל אדם ע"פ שאינו הגון, מגזרת חינם ('חנון' משורש תיבת 'ח'ים' הוא). והענין, שלא תהשוו, לא אחובל שלמת הצדק, אבל שלמת אדם שאינו צדייך אכח ולא אשיבנו כי חנון אני ושותען צעקט 'כל' מתחנן לי עכ"ל. וכך כתוב הרה"ק ה'תפארת שלמה' ז"ע (יתרו ד"ה ויאמר) לפרש מה שנאמר (שה"ש ב יד) 'השמי עני את קולך כי קולך ערבי', שהוא מלשון 'ערבות', שכמו שהערב بعد חוב חבירו מכניס עצמו לשלם את חובו של הלוחה, כך כל בני ישראל ערבים זה בזה, ומהחייב כל אחד להתפלל بعد הכלל, 'זהה השמי עני את קולך כי קולך ערב כאשר אתה מתפלל בבח"י ערב بعد זולתו' (ועי"ש עוד בהרחבה). ובבודאי הקב"ה יחווס וירחם, ייטיב ה' ולא יוסיף עוד ליסורה, ולא ישמע עוד שוד ושרבר בגבולנו, וישיש לאלאנו ושותען צעקט 'כל' מתחנן לי עכ"ל.

ב. והוסיף פרפראות לחכמה שהנה ראשית התיבות וסופי התיבות של פ██וק זה יאללה המשפטים אשר תשים לפנייהם, מצטרפים ייחדיו לתיבות 'הרים אל תחום', לرمז שוגם המשפטים הנדרמים לתהום הרי הם 'צדקהך' הנמשלת ל'הרים', כי כל המשפט נעשה רק בחסדים, נדמה כמשפט וainו אלא רחמים.
ג.כה היה מעשה וכי שסיפר מרא דעובדא, בחודש טבת דاشתקד נסעו שני נערים מארה"ק לאחת מדיניות שבמזרחה אירופה כשבישותם ארבע מזוודות (suitcases) מלאות בדברים שאסור להכניס אותה מדינה, כਮובן ללא

ל'אר הפרשה - פרשנות לשפטים שקללים

והזמן גרמא, כדאיתא בגמ' (תענית כט). 'משנכנם אדר ולשמהה, כאשר שקווע אני בסבך צורתוי, זה בכה וזה מרבען בשמהה', והנה רבים אומרים, מה לי בכה, ובצד ניתן 'לדרוש' ממנין להרבות בשמהה, אך

ידיעת ההורים, ותיכף בירידתם מהפליגער (מטוט) כשנטלו את אמתותיהם נגשו אליהם כמו שוטרים והחלו לחזור אותם מה יש ברשותם (וככל הנראה שהיה ידוע להם מראש על ידי 'מיסיירה'), וגמרו בתשובותיהם, ומיד הכניסו אותם למאסר בשדה התעופה, ולאחר מכן הובילו אותם לבית הסוהר, שם הפרידו ביניהם ושכנו כל אחד בתנאים קשים ומחפירים בחברת רוצחים ושאר 'חיות אדם'.

כאשר הודיעו השלטונות דשם להורים על דבר המעצר שלהם, ונתרברר להם כי מדובר ב'עבירה' חמורה ביותר נסע אחד ההורים עם בנו לאוֹתָה מדינה, והחול 'להפוך עולמות' ולהתחנן על נפשם ממי שיש לו יד ושיקות בעניינים אלו, הן עסקנים ואנשי 'קשרים', הן בארא'ק והן מאוֹתָה מדינה, אך קצחה ידם מהושיע... ובkowski גדול הצליחו לסדר אישור לאב להיפגש עם בנו למשך זמן קצר בלבד. והודיעו ה'סנגור' מטעם המדינה שם שהעונש המקורי על 'עבירה' כגון דא הוא 'מאסר' למשך שנה וחצי עד חמיש שנים, זאת 'בתחשבות' בגלים הצער... לא נאריך כאן בגודל הקשיים שעברו על העצירים, ככליא יכול לאכול כמעט מהמאכליות הטריפות שהביאו להם בבית הסוהר ואף לא הסכימו להביא להם אוכל מבחוּן.

יום עבר ואף יומיים ואף שבוע, וככל שניסה האב לשחרר את בנו לא עלתה בידו, גם כשהיה נדמה שנפתחה כאן פתח הצלחה מיד ראה שנקלע למבוי סתום... עד שכעבור עשרה ימים עשה האב חשבון הנפש בעצמו, והודיע לבני ביתו, כי הגיעו למסקנה שכבר עשה השתדלות יתר על המידה, ומכאן ואילך הוא ' יוצא מההתמונה' ומשאיר להקב"ה לניהל את העניינים מתוך ההכרה הבורואה כי רק הוא 'מתיר אסורים', ובתורת השתדלות ישכו 'עורך דין' משלו, אך מכאן ואילך משקיע את כל המאמצים בתפילה לבורא עולם. והנה לפתע באותו היום הודיע לו העי"ד כי החליטו לשחרר את הנערים ל'מעצר בית', ועליהם להפקיד סכום כסף כדמי ערבות, ומיד לאחר שייעשו זאת ישחררו את האסירים', כמוובן שגיאסו את הסכום הנדרש ונפתחה הדלת...

עתה היה עליהם להמתין עד לזמן המשפט, והוא נראה כי מועד הדין יהיה רק לאחר כמה חדשים, וביקש האב לזרז את המשפט בעניינים, אף טען להם שהוא מפסיד ממון הרבה הרבה בזמן שהותם שם, אך לא היה עם מי לדבר... ובינתיים הגיעו מאן דהו לאבי הנער, שבידיו להבריח את בנו למדינה אחרת במסמכים מזויפים ומשם יוכל להגיעו לביתו בארא'ק, וזאת תמורת 10,000 יורו, ובכך יפטר מעונשם... ואמר האב שרצו לחשוב בטרם יחוליט על צעד נועז זהה... אז נזכר בהחלהתו שאינו 'מתעורר' בעסקיו של הקב"ה כיitzד מנהל את עולמו, והוא יעשה את הטוב בעניינו 'בעיתו ובזמןנו'... והוריד את הדאגה מליבו כשהוא סמוך ובטוח בהקב"ה.

כעבור שבוע הודיעו לו העי"ד שנקבע זמן למשפט ביום שלישי הקרוב, ומלאך עצם השמהה ב'התרת הספיקות' נוסף לו שמהה על יום זה היה ל' שבט - א' דר'ח אדר, וידוע מה שאמרו חז"ל (מגילה כט): 'אמר רב פפא הלך בר ישראל דעת ליה דינא בהדי נカリ לישתמייט מיניה באב דרייע מזליה ולימצוי נפשיה באדר דבריא מזליה'. בהגיעו 'יום הדין' הגיעו כל בני המשפחה והמכרים בתפילה וצדקה לזכות הנערים, ובינתיים התנהל המשפט במתוח גדול, ולאחר שככל הצדדים השמיעו טענותיהם אמרו השופטים שצרכיהם הם להתייעץ ביניהם לגור הדין, וכעבור שעה הוציאו את פסק הדין כי המה משוחררים לאלתר...

ד. איתא במשנה (אבות ב טו) 'היום קצר והמלוכה מרובה, והפועלים עצלים והשכר מרובה ובעל הבית דוחק', ומן הנראה שהמשנה באה להחשיך לנו את המצב... אבל שמעתי מכם אחד, שהוא כמו הנכנס לחנות נעלים, המוכר שומע את מבקשיו, ונותן לו ג' קופסאות של מנעלים, הקונה מתחילה למדוד אותם ובינתיים נפנה המוכר לעוזר לקונה חדש, אדהכי והכי מנסה הקונה הראשון להחזיר את המנעלים שאינם לטעמו או למידתו לתוככי הקופסה נמוכה מיידי, ולמעשה, שב המוכר אליו והוא מצlich בין רגע להכניסם כראוי, הא כיitzד, כי בעל הבית - זה הי' עובדו זוזה פרנסתו, והוא מכיר בסודם של דברים, יש להכניס את המנעלים זה הפוך מרעהו ברווחם, וגם בראש אחד לצד זה ישים את ראשו של שכנו לצד שני, וזאת באה המשנה לומר לנו, כל איש ואיש עם תירוץ שלו, אין לי כה, אין לי חشك אין לי חברותא, אין לו כסף, וכו' כבר שמע האיש הרבה דרישות חייזוק, ומכל מקום עדיין היום קצר והמלוכה מרובה, איןני מספיק מאמינה ולא זו מאמינה, עצה אחת יש לר, כשתכיר

ב'אר הפרשא - פרשא כתשפטים שקהלים

בוזאי דברי חז"ל נאמרו לכל אחד ואחד כי אכן בידו עולמו וכל מעשיו באמונה ולטובה, ועל כן תמיד אין להיות בשמהו על אף בל העבר עליו. כי מ庫ר שמה בחלקו ומסתפק במה שיש לו. וכן, הדרך העצבות נובעת מחסרון האמונה, שהקב"ה הוא מנהיג הישרה היא על ידי ריבוי האמונה, ובומו שמאמר

שהכל תלוי בידך – אתה 'בעל הבית' אז תצליח, שהרי הכללו הוא בעל הבית דוחק – הוא מצליח להדחק ולהכנס

כל הנזכר אף כ שנראה לאחרים שהכללי קובל מיידי צר או מיידי נמור וכי"ב.

נמצא שמה שאמרו בסיום המשנה 'בעל הבית דוחק' אין חלק מהקיים המוצב בפיו, אלא הוא 'עזה טוביה' – כשתזכיר שהכל תלוי בידך – אתה 'בעל הבית' אז תצליח, שהרי הכללו הוא בעל הבית דוחק – הוא מצליח לדחוק ולהכנס כל הנזכר אף כ שנראה לאחרים שהכללי קובל מיידי צר או מיידי נמור וכי"ב... כך אם ישם האדם אל ליבו כי 'בעל הבית' יצליח להכנס' את עסוק התורה לסדר יומו 'והכל על מקומו יבוא בשלום...' וגם אם הכל הפוך (כדוגמת הנעלמים), אין חשך ואין מתח, בלי חברותא וכי"ב עדין ביד 'בעל הבית' לסדר את הכל...

ועל דרך זה ייאמר גם לעניינו, 'בעל הבית' יכול להכנס בתוך מצבו גם שמחה... וגם אם נדמה שהכל הפוך עדין

ביד 'בעל הבית' להיות שמח מתוך האמונה שמצב הפוך זה הוא ה'ישר' באמת...

ה. והרי השמחה צריכה להיות 'שמחה' באמת, ולא רק תחת 'על כבד' שהוא מחייב לשמה בימים אלו כי אין שמחתו שמחה, וכך שמספרים בדרך הלאה, שפעם היה עני ואביוון שהיה נאנח תמיד על מצבו הדחוק ועל החובות הרבים התלויים בצווארו, פעם הוכיחו צדק אחד מודיע אינו שמחה תמיד, והלא צריך האדם לעבוד את ה' בשמחה, וכי כשמיון כן העני נאנח שוב בדרכו ואמר אוי, נתחייבתי בעוד 'חוב' עכשו... וכי לא די לי ב'חובות' שיש לי עד היום... פשיטה שזו איננה שמחה עמוקה הלב קרואו.

ו. דברים נפלאים הביא הaga"ץ בעל מחבר 'רמזי מוחשכה' שליט"א (הסובל בשנים האחרונות יסורים נוראים ממחלה קשה, הש"ת רפאהו ברפואה במירה) בהקדמת הספר, ז"ל. משוכנס אדר מרביון בשמחה. במשפט אמרת (ליקוטים) מביא את דברי הזזה"ק (תיקוני זוהר אthon כ"ב) בשמחה אותיות מחשבה. והען מתבادر בפשיטות של השמחה תלוי במחשבתו של אדם, שמחה אינו תלוי כלל במה שיש לו לאדם ובמה שחשר לו לאדם, אם מחשבותיו של אדם יהיו מחשבות המביאות לו שמחה הוא יהיה בשמחה.

החוש שאם ישלים לו הקב"ה את כל חפציו שהוא משער לעצמו שהוא חוץ בהם, רק אז יוכל להיות בשמחה, טועה הוא, כל אחד יכול להבטי מסביבו ולראות את האנשים שכאלו יש להם די מחסורים, ופניהם עצובות, כי אין שום דבר יכול להביא שמחה לאדם, אם לא שבמחשבתו הוא מכניס לעצמו מחשבות של שמחה, כשהוא מאמין במחשבתו שככל מה שעושה הקב"ה בשביבו הכל הוא לטובה, ואין שום דבר רע יכול לצאת מאיתו ח"ז.

ואומר לכם זאת ממה שאני רואה ומרגיש מעט שהקב"ה שלח לי מתנות נפלאות (בלשון נקיה, חולין ומכאוב נוראים לע"ע), אין שום דבר שיכול לעצור את השמחה באדם, המחשבה ורק המחשבה של האדם מחייבת האם הוא יהיה בשמחה או שייה בצעיר, אין הקב"ה לוקח מכך אחד את הבחירה להיות בשמחה, גם אם נשלח לו ממורים כל מיני מתנות, ונראה לו שנלקח ממנו דברים מסוימים, הרי את המחשבה אין הקב"ה לוקח ממנו, ועל המחשבה האדם עצמו בעל הבית, יוכל הוא לחשוב ולהתבונן בנסיבות הנפלאות שהקב"ה עושה אליו, ולראות בחוש איך

שבכל צעד וועל הקב"ה נמצא סביבו ואין הקב"ה עוזב את אף אחד אפילו לא לרגע קט.

ואם רק יחשוב האדם טיפה ממנה שהקב"ה חשוב עליו, כבר היה מזמן בשמחה, דהקב"ה חשוב ומשפיע על כל אחד ואחד בכל רגע ורגע חיים טובים ומאושרים, סוף דבר, הכל תלוי במחשבתו של אדם, ובמחשבתו הוא מחייב אם להיות עצוב ומדוכא או להרים את רוחו ולהיות בשמחה ולהיות חיים רוחניים ומרומיים. עכ"ל. ז. וכן פירוש הרה"ק מרוזין ז"ע את הפסוק 'ירבו עצובות אחר מהרו' (תהלים טז ד) כי יש בני אדם שאף אם יש להם די פרנסתם דוגמים על העתיד ומהז יש להם עצובות וזה ירבו עצובות – מלחמת 'אחר מהרו' שדואגים מה יהיה אחר כך (עטרת ישראל בשמו).

ח. ידוע פירושו של הרה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (עה"ת) בפסק שבספרותן (כג כה) 'והסירותי מחלוקת מקרוב' איזהו מחלוקת שהוא ב'קרבו' של אדם, הוא אומר מי שאינו מרווח ממצבו ואינו שמח בחלקו...

ט. מלבד ריבוי התפילה לזכות למידת השמחה, כמו שכתב הרה"ק ה'צמץ צדק' זי"ע במכתבו (נדפס באגדות קודש מכתב ד) 'על דבר מבקשו וכו', ועודאי שיש לבקש מה' על שמחת הנפש, כאמור (תהלים פז ד) 'שם נפש עבדך', וכן (בברכת השיבה) והסר ממנו יגון ואנחה'.

ב'אר הפרשא - פרשא כתשפטים שקהלים

כע"ז פירש הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (מאמרי חדרש סלוי, אמר דאות פנ) ז"ל, והוא שרמו 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יט' בהן אדר', היינו יט' וישראל בתוך נכסיו השבל (ר"ל, הלמוד) הנשמע מן חדש אדר, כי העוסק בסחורה ובנכסים ויאמר בח' ועוזם ידי עשה לי את החיל הוה, כי היה הדבר בטבע שבחרתי במסחר פלוני ובמקום פלוני הנה לא יתקיימו נכסיו, אבל אם ישם אל לבו כי השגחת הש"ת מלויב בטבע, וזה המסביר לדבר הזה, בעין המעשה חדש אדר, הנה יתקיימו נכסיו. עכ"ל. ובזה מבאר מה שהביאו בגמ' כראיה את הפסוק 'אדיר במרום ה', שכידוע שם 'אלוקים' מורה על השגחת הטבע, ואילו שם הי"ה מורה על השגחת הפרט של הקב"ה שהוא מהוות כל ההווות, והוא שאמרו הכתוב 'אדיר במרום הי"ה, שהש"ת הוא מנהל את העולם בהשגחת הפרטאות כרצונו ית', וכשיעורון שאדיר במרום ה' יזכה שיתקיימו כל נכסיו.

עוד פירשו צדיקי הדורות 'יט' בהן אדר' - כי 'ادر' ר"ת 'ראש דברך אמת' (תהלים קט כס), וכלומר של ידי שיתנהג תמיד בדרך האמת, 'ויט' בכל נכסיו' הגשמיים והרוחניים מידיה קירה זו, יזכה שם תהיקיינו בידו, כי קושטה קאי שיקרא לא קאי, לשקר אין רגליים" (שבת קד). ואילו 'שפט אמת תיכון לעד' (משלי יב ט) כי שני הפירושים עולים בקנה אחד, כי המאמין בברוא ית"ש שהוא זן ומפרנס לכל, ובכל מזונתו קצובין לו מראש השנה, ואין לאל ידו להשיג בעצמו אפילו

י. דבר נפלא אמרו, כי לא מצינו בתורה בשום מקום את הלשון 'בעל הבית', כי אם במקומות אחד והוא בפרשנות, דכתיב (כב ז) 'ונקרב בעל הבית אל האלים אם לא שלח ידו במלאת רעהו', ובאמת 'בעל הבית' זה אינו כי אם שומר (שנגב הפקdon שהוא עצמו), למד על כל אותן הסבירותיהם שהם בעלי-בתים... דעו, כי אין הממון שלכם אלא ליל הכסף וליל הזהב נאום ה" (חגי ב ח), ואינם אלא שומרים עליו... ואם ירצה 'בעל הבית' האמתי הרי ברגע אחד יכול לחת את ה'פקdon' כי ה' מורייש ומעשייר ...

יא. רמז נאה כתוב הגאון רבינו שלום וויס זצ"ל גאב"ד אויהעל (בسفרו שובה ישראל פ"י) במה שאמרו חז"ל (פסחים קיט). על הפסוק 'את כל היקום אשר ברגליים' (דברים יא ז) - זה ממוני של אדם המעמידו על רגלו, כי לא לחינם נקטו 'רגליים', אלא להזכיר את מידת האמת שיש לה רגליים, ולהורות כי איזהו ממוני שיש לו קיום ועמידה - זה אשר ברגליו, דהיינו שהגיע לידי באמת וישראל.

יב. מעשה הובא במדרש (ילקוט בראשית זט) שכאשר נכנסו כל החיות והבהמות והעופות לתיבת נח רצה גם ה'שקר' להיכנס, אמר לו נח, אין לך יכול להיכנס אלא אם יהיה לך בת זוג, יצא השקן ופגע ב'פתחתא' (הממונה על ההפרס והחזקות) ושאל אותה אם היא מוכנת להיות 'בת זוג', אמרה לו מה תתן לי... השיב לה השקן, כי מבטיח לה בשכלה, שמהווים הזה ואילך מה שהוא ירווח על ידי השקן נוטלת, והסכוימו על 'השידור', ונכנסו שתיהם לתיבה. אחר שיצאו מן התיבה, החל השקן בעבודתו, אוסף ממון הרבה על ידי שmaskר ומרמה, והיא בשלה, מפסדת אותו ממון ומאבduto. הגיע השקן בטענה רבתה היכן כל פרי עמל, ואיה כל הממון שצברתי בעבודה קשה...

הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (כללי אורייתא אות ז) בלשון הפסוק (תהלים יט ט) 'פקודי ה' ישראלים מש machi lab', פקודוי הוא מלשון 'חיסרין' (כמו ילא נפקד ממנו איש, במדבר לא מט), וכלומר, שהמבחן שחסרין פרנסתו או חסרין הבריאות וכיוב' כל אלו הנם פקודוי ה' - הם באים מה' שהוא והנתנו ישרים מהה, ומתקבל את הנגנת ה' עמו באהבה - צורי ולא עולתה בו, הרי מחשבות הללו מש machi lab מהה, ותמיד יהיה בשמהה. כי מה לו לכואב ולהצער על העובר עליו, וכי ראית מימך אדם המציג על 'טבותו'.

نم הרה"ק מרוזין ז"ע (עירין קדישין ח"ב) אמר, כי מרבי בשמחה היינו ע"י אמונה, ומפרש כי המאמין בהקב"ה, יודע נם בעת הקושי שעמו אני בצרה, ובוודאי בקרוב ה' יעזורו ויחלצחו מכל הצרות, וממילא, לבו מתמלא שמחה כבר בעת הצרה, מתוך ידעתו שתיכוף תבוא היושעה.

הרצו שיתקיימו נכסיו - שפע רב הבא ע"י האמונה אליה בוגרמא (ביצה טו) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יט' בהם אדר, שנאמר (תהלים צג ז) אדר במרום ה', וברשי', אדר - לשון חזק'. ומබאר הרה"ק ה'שפט אמת' ז"ע (לרא"ח אדר בד"ה ר"ח) שהרצו שיתקיימו כל נכסיו - הרוחניים והגשמיים יט' בהם אדר - לשון חזק, ככלומר, שבכל עת יחזק את עצמו לדעת שאדיר במרום ה', להבין ולהסביר של כל קורותיו מאת ה' הם, או ישbill ויצליה בכל אשר יפנה.

ב' ג' ה' הפרשה - פרשנות לשפטים שקללים

שדיבר הכתוב בהוויה, לפי שהם תשושי כה ומוציא לעונותם י"ז.

נוראות כתוב ה'אבן עוזרא', בהוסיף לדקדק על המשך הכתוב (שם כב-כג) 'אם ענה תענה אותו, כי אם צוק יעק אליו שמעו אשמע עקרתו, והרה אף והרגתי אתכם בחרב והוא נשים אלמנות ובנים יתומים', וכואורה צ"ב דפתח בלשון יחיד 'אם ענה תענה' וסימן במללה על הרבים - 'אתכם'. אלא מבאר ה'אבן עוזרא', כי כל רואה אדם שהוא מענה יתום ואלמנה ולא עוזר, גם הוא יחשב מענה... אם אחד ענה ואין עוזר, העונש על כולם', כי מי שבידו למחות ביד המצעיר ולא מההטי, או שהוא בידו לבוא לעוורות ולא עשה כן, אף זה נתפס בעונש המר והנמהר כאילו הוא עצמו עינה אותם, שהקפיד הקב"ה ביוטר על צער האלמנה והיתומים ט'.

פרוטה אחת ממה שלא נגור, הרי משאו ומתרנו באמונה וביוישר, והוא דובר אמת בלבד. וכל מעשי אדם ותחבולותיו ייצרי מעלי איש לשקר ולרמות את השני מקרים בחוסר האמונה, ומהruk מחשבת פינול שיוכל להרוויח על ידי תחבולותיו וערמותיו י". וכן כתוב ב'ראשית חכמה' (פרק המשא ומtan, עי"ש בהרחבת) ז"ל, במדרש ממשיל אסמכחו אקרה (משל כי כ) 'איש אמון רב ברכות ואין להעשיר לא ינקה', הנושא ונוטן באמונה נכסי מתרבין והקדוש ברוך הוא מזמן לו פרנסתו מפני שבני אדם בוטחן באמנתו ויהיה ממונם מצוי אצל תמיד, ולא די לו שותפרנס מן האמונה אלא שנראה צדיק שנאמר וצדיק באמנותו יהיה.

לא תענון - זההירות שלא לעונת נפש מישראל בפרשנן (כב כא), 'כל אלמנה ויתום לא תענון'. וברשותו 'הוא הדין לכל אדם (חוורתנו שלא לעונת) אלא

ה חוזרת לו הפחתה, וכי לא כך קבענו שאתה מכenis, ומשיים המדרש 'ולא הוא ליה פתחון פה, לכך נאמר (תהילים ז טו) והרה عمل וילד שקר...' מעשה זה אינו צריך לפירושים וביאורים שונים, אלא בדברים כהויתן, שאין סימן ברכה בממון המגע שלא בירוש.

גם בכלל 'נכסי' הם חמי האדם עצמו, שבזכות שהוא איש ארייך ימים, וכאותו מעשה נורא שהובא בגמ' (סנהדרין צ). על עיר אחת הנקראת 'קושטא' שלא היו משנים בדיבורים, ולא מת שם אדם בקורס ימים (עי"ש עד). יג. ומקום אנתנו להרחב מעת בגנות מידת השקר, וכיודע כמה נזהרו גдолין הדורות לאחיזה במידת האמת ללא לוזו הימנה ימין ושמאל, ומאיידר התרחקו מהשקר ומכל דבר שיש בו שמצ של שקר. וכך נאמר בפרשנן (שמות כג ז) 'מדבר שקר תורה', ופירושו צדיקים כי על ידי דבר שקר תורה מהקב"ה, שככל דבר שקר מרחק את האדם מקומו, כי הקב"ה אמת וחوتמו אמת ושונא את השקר, כמו שנאמר (תהילים קא ז) 'דבר שקרים לא יכו לנגד עניין'.

ואילו הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע אמר שלא מצינו בתורה בשום מקום שיזהר הכתוב להתרחק מן העבירה [אלא חכמים תיקנו סייגים וגדרים], זולת באיסור שקר בה נאמר מדבר שקר תורה, למד על חומר האיסור (הוא כבליקוטי הרים' שאמור משמו של הר"ב). ובספר 'דורש טוב' כתוב 'שמעתי בגין מפי קדוש עליון אדם' ר' מוהר"ם זצוק'ל, שאמר טעם על הכתוב הרחקה, לפי שענין שקר חמוץ כל כך, עד שהთורה עצמה הייתה צריכה להזהיר על זה ולעשות הרחקה, ולא מסרה הכתוב לחכמים'.

ספר הרה"ק ה'אמרי חיים' מווייניץ זי"ע, כי אחד מיו"ח של הרה"ק רבינו פנחס מקאריז זי"ע הוציא דבר שקר מפיו, וציווה הרה"ק על כל הנוכחים שם שיתענו למחרת לזכר עצם משמעית שקר... יד. והרבה יש להתבונן בדבר עד כמה צריך להיזהר שלא לעונות ולצער שום נפש מישראל, כי מלבד עצם האיסור בדבר, הרי פעמים הרבה שהוא שואתו נפגע הוא 'תשוש כח' מסיבות שונות ומשונות, ונמצא שזה פגע בו עבר גם על איסור חמוץ זה של כל אלמנה ויתום לא תענון', ואפילו אם הנפגע יש לו הורים בריאות ושלימים לאורך ימים ושנים... ומאהר שלعالם אי אפשר לדעת מה מתחולל בלבו של השני ומה מצבו אם כן תמיד עומד לפניו ספקא دائוריתא... טו. בפרשנן (כב ל), 'לכלב תשליכון אותו', וברשותי ללמדך שאין הקב"ה מקופה שcar כל בריה שנאמר (עליל יא ז) 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו' אמר הקב"ה תננו לו שכרו. לאידך מצינו בדעת זקנים מבעלי התוס' שפירושו שכיוון שהכלב הוא שומר הצאן [וונובח להרחיק הזאים] לכן מכירם לו טוביה ומשליךם לפני הנבלות, הקשה כי'ק

ל' ג' הפרשה - פרשנות לשפטים שקלים

בדין נהג עמוק, שהרי בדין מהויב הוא לפרוע את חובו, והוא בכלל לוה רשות ולא ישלם, מכל מקום לא הותר דמו להבלימו ולבישו, אם בן אין איש מישראל שהותר דמו להשפיך".

הopsis הנר"א ז"ע (חובא בליךוי בתיר ליקוטי משנה תש"ב) על הפסוק (כב כב) 'אם ענה תענה אותו' אפילו אם העשה זאת 'לשם שמום' כדי שהלה - 'צעק יצעק אליו', גם זה נחשב לחטא ושם עשׂוּ עשׂוּ צעקה' להענישך, וראיה מותר (ואה' מצוה) להבלימו ולבישו, כי גם לוה זה שלא

עוד בפרשנות בעניין הווחירות בכבודו של כל איש ישראל שלא להבלימו, שהרי הווחיר הבהיר (כב כד) את המלה שם אין ביד הלוה לפרוע חובו לא תהיה לו נושא', ופירש רש"י לא תתבענו בחוקה, אם אתה יודע שאין לו אל תהי דומה עליו באילו הלויתו אלא אילו לא הלויתו, כלומר לא תבלימחו". כאן למדנו להיזהר בכבודו של כל אחד ואחד, ושלא תאמר - אה, פלוני שנרג עמי לא בדין ושלא כראוי מותר (ואה' מצוה) להבלימו ולבישו, כי גם לוה זה שלא

אדמו"ר מפינסק קארלון ז"ע, שלכאורה ב' טעמים אלו סותרים זה את זה, האם הכלבים זוכים לשכר על הנבייה או על שתיקתם מלנבות, ותירץ דאכן זהה גדלות וחסיבות - לדעת מתי לנבות ומתי לא לנבות, ועל כן דא זוכים לשכר מיוחד (פרנסת הדורות עולם).

טז. סייר ה'חפץ חיים' ז"ע, שבגעורי התגוררה בשכונתו אלמנה עם עולליה הרכים בדירה שהייתה שייכת לעשיר אחד, לגודל עניותה לא היה בידה לשלם לו שכר הדירה, לעומת כמה חודשיים החל המשכיר לדוחק בה שתשלם את חובה, אך עם כלمامציה לא היה בידה לשלם מאומה, המשכיר אים עלייה שיגרשם מהבית אם לא תשלם לו, וכל תחנוןיה שירחם עלייה ועל יתומיה לא הועילו מאומה. ביום מן הימים בא העשיר והסיר את קורת הגג מעל הבית, ולגודל הטעור נאלצה האלמנה לצאת ולהחפש לעצמה מקום אחר לגור שם, כל העיר רעשה על דבר המעשה הנלווה, אבל בעה"ב בשלו... הנה בטוח הייתי (אמר הח"ח) שעל 'אצדיות' זו את לא יקרה העשיר מן הדין והעונש' בעולם הזה, שהרי התורה אמרה 'זורה אפי'. עברו כמה שנים ולא קרה דבר, אך עדין שמרתי הדברים בליבי, ואכן לאחר כעשר שנים נשכו כלב שוטה, והחל האיש לנבות כלב, ולא ארכה מחלתו עד שהלך לעולמו (אהבת חסד, עמוד החסד אות לד).

ומכאן, שאף הצדק בדין יזהר להיות צודק במעשהיו, שייהיו מעשי צודקים ומקובלים כלפי שמי, שהרי אלמנה זו מחויבת הייתה בתשלומי שכר הדירה מצד דין תורה, אלא שלאvr קר דרכה של תורה... והמבחן בין. כי צעקת הדל יקשיב ה', וינקוט נקמת אומללים.

יז. פעמי הגישה הרבנית בזוז"ש של גאב"ד טשעבין זצוק"ל לפניו לאכול, אך בטעות הניחה על השולחן כלי מאכל שאינם נקיים כל כך, והנה הטשייבינו ר' רב ה'איסטניש' מאוד ולא היה מסוגל לאכול בכלים אלו, אך מאיידר אם יקומו לרוחן אותם ולנקותם תפגע הרבנית, ופשיטה ואין צרי' לומר שלא עלה על הדעת לומר לה לשטווף אותם... מה עשה, הכנס את הכלים לתוך בית ידו (שורול) מבלי שישימו לב, והשים עצמו כאילו הוא זוקק לרוחן ידיו, ושם - בעמדו על יד כיר המים, כשהיא איש רואחו ניקה את הכלים כדברי... וכן הכנס את גאנוטו הנודעת בכדי שלא לביש.

לעת זקנותו סבל המהרי"ל דיסקין ז"ע ממחוסר סוכר (צוקער) בגוף, ועל כן היו מכינים עבורו קאווע (קפה) מעורב בסוכר הרבה, פעם אחת טעה הגבאי והכנים מליח בתוך ה'טה' במקום סוכר, וכפי רגלוותו הטיל שם מליח במידה גדושה, והביא את הכלוס לפני המהרי"ל, מבלי להגיד מאומה שתה את כל הכלוס, ואף לא היה ניכר על פניו שום רושם. רק בגמר שתייתנו הבדיקה בטיעונתו של המשמש, ונזעקה בחרדתה לשולם בעלה גדול, ושאלתה אותו, כיצד שתה את כל הכלוס והרי סכנה יש בדבר (ובפרט כשהמליח מעורב בתוך משקה רותח שע"ז נבלע תוך הגוף), השיב לה המהרי"ל, נו, חז"ל כבר אודות מעשה כזה, שהרי אמרו (ברכות מג) 'נוח לו לאדם שיטיל עצמו לכבשן האש ואל יל宾 פני חברו ברבים'...

יח. עד כאן דברינו כלפי הפגע, אמן הנפגע צריך לשוש ולשםוח באוטם בזינוי ש'זכה' בהם, כי טוביה גדולה יש בהם לזככו מן העוננות ולהשဖע עליו טובות הרבה לאין שיעור.

וכך כתוב הגה"ק הבן איש חי ז"ע (עוד יוסף חי דרושים בשלח) לבאר את זכותם של בני ישראל שיקרעו בפניהם הים, ווז"ל, נראה לפרש בס"ד, DIDOU דעל ישראל היה קטרוג אותה שעה, דקטרג השר מה אלו עובדי ע"ז אף אלו עובדי

ב'אר הפרשא - פרשיות משפטיים שקהלים

רחום ותנוון' (שבת קלג) לרוחם על כל יהודי באשר הוא, לשום עינוי וליבו להיות מיצר בצרותם של ישראל. ואף כשותרת הדין עמו יכנס לפנים משורת הדין¹⁴. ויוויתר על הממון המגיע לו, בבדי שלא להקנית ולצער את חברו והמקום יملא חסרונו.

ואנשי קודש היהין לי – לעת נעלית שער השובביים

עומדים אנו ב'עת נעלית שער', בסוף התקופה הקדומה של ימי השובביים, ימים בהם הקב"ה קורא

לדבר מפנינה (שמואל א' א') שהייתה מצערת את צرتה הנה על שלא זכרה לבנים, והתקונה לשם שם (כ"ב ט.), והקניתה אותה לעורר את לבה שתתפלל אל הקב"ה בדמעות שלישי שתוכה בפרי בטן, ומ"מ נענשה פניה כמו שנאמר (שם ב' ח) 'עד עקרה ילדה שבעה רבת בניים אומלה', שנפטרו צאצאיה על פניה ל'עיט.

ואדרבה, רצון הבורא ית' שיהא האדם ותרני בממוני, וקיים בנפשו מה הוא רחום ותנוון אף אתה

ע"ז, ועל זה יקשה האדם איך ניצלו ישראל ומצריםطبعו. והתירוץ הוא דכתיב (קהלת ג ט) 'זהאלוקים יבקש את הנרדף', ואני בא מדרש רבה (ויק"ר כד ה) אפילו צדיק רודף רשות כל מקום והאלוקים יבקש את הנרדף, עיין שם. וכן ישראל ניצלו ומצריםطبعו, בשליל שהיה מצרים ורודפים וישראל נודפים. וזה שנאמר (יד כב-כג) 'ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה', רוצה לומר נפשם יבשה שאין להם זכות משליהם שיהיו הם ניצלים ומצרים טובעים, ועם כל זה יוחמיים להם חומה מימיינם ומשמאלם', להם דזוקא ולא למצרים, והיינו מפני כי 'וירדפו מצרים' שהיו ישראל נודפים ומצרים רודפים. עכ"ל.

יט. ידוע ביורו של הגרא"ח שמואלביץ צצ"ל, כי כמו המכenis ידיו לתוך להבות האש – אפילו באונס גמור, מ"מ לא יועל לו טענת אונס, וידיו נכוונים ונשרפים (ואף אם היה הדבר לשם שם לא יועיל לו מאומה), אך נמי לעוניינו – כל צعرو של היהודי 'אש' הוא, ואף אם הוא באונס, וגם כשמתכוון לשם שם', הרי הינו מתעסק באש בוערת. ב. המוותר לחברו ומסיר מעליו כל טינה שבלב, ואף מסיע לו בעת צרכו, שכרו הרבה מאד. וגם זאת מצינו בפרשanton (טג ה) 'כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו... עוזב תעוזב עמו' ובתרגם 'משבק תשבוק מה דבלבך עלייה ותפרק עמה', הינו ש'עזוב תעוזב' כל טינה שיש בלבך על 'שונאך' זה ותעמוד לעוזרו. ו מבאר בספר הקדמוני 'ברית מנוחה' שהכוונה היא, אם משבק – תעוזב ותסיר כל אשר יש לך בלבך על חברך, אזו תשבוק – תעוזב אף אתה מכל הצרות הבאות עליו, כי הקב"ה עוזב יעוזב עמוק את כל חטאיך ותישאר נקי מכל רבב.

וכבר שמענו סיפורים ומעשיות לרוב כי אין אדם מפסיד מהוותרנות... וכשה היה מעשה לאחרונה ממש, משפחה אחת עמדה להשיא את בנה בمز"ט, ובאו בדברים עם מנהל ת"ת שישכיר להם את הבניין והחצר, כמנาง בעלי בתים חשובים דכאן בתקופה זו, ורשם זאת בלוח הזמנים' שלו, ואף נתנו לו דמי קדימה. אחר כמה ימים התקשר 'המנהל' והודיע כי טעות גדולה הייתה בידו וכבר הזמינו אצלו את 'האולם' לאותו יום, נזעקו לעברו והרי כתבת את שמו בספר הזכרונות', נעה להם, מה עשה ובאותה שעה שכחתי שכבר הקדימכם אחר... וחשבו לתבועו אותו בדיון תורה הויאל וכבר שילמו חלק מהתשלים, אך נמלכו בדעתם וגמרו לוותר ולהפסיק אלום אחר... והיה זה כשבוע ימים בלבד קודם יום הנישואין, והתרוצצו מכאן לשם לחפש אחר 'בית חתנות', ופשפשו ולא מצאו, עד שכיוימים לפני החתונה ריחם עליהם דודם שהוא ראש ישיבה, והעמיד להם את הישיבה חינם אין כספ. והנה בעיצומה של שמחת הנישואין שנחגגה באותו יום בת"ת הגינו השוטרים והשבתו את השמחה, וראו למפרע שלא הפסידו מואמה מהוותרנות, שלא זו בלבד שהרויחו את דמי האולם, אלא אף גם זאת ששמחתם הייתה שלימה בגין מפריע... ואילו היו מתעקשים על זכותם הרי היו להם 'אורחים חשובים' בחתונת...

כא. ולהדייא אמרו חז"ל (ב"מ ל): 'אמר רבבי יוחנן לא הרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיןיהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין...'

וכבר מצינו באחד מגודלי הדורות שהזהיר את בניו במצוותו, שאם ביום הימים יעמוד אחד מבניו בדיון תורה ויזכה במשפט, והשני ישמר לו טינה בלב, הרי הוא גוזר עליו שיחדלمامאים הקדיש לעילוי נשמו. ורובות יש להתבונן בדבר, שהרי הקדיש' טובה עצומה היא עבר הנשמה בגנזי מרים, והנשמה מצפה מאד שיגמלו עמה חסד זה שתעללה ע"ז מעולם לעולם, ואעפ"כ היה שווה בעינו לוותר על כל זאת כדי שבינוי ינהגו לפנים משורת הדין ולא יצערו אף יהודי.

ב'אר הפרשה - פרשנות משפטיים שקללים

כל איש ואיש מישראל 'שובוי' בניו 'שובבים' יי', ואף בפרשנות (כא כו-כו), וכי יכה איש את עין עבדו וכו' מי שעדיין לא נכנס בכלל 'שבו בנם' עדין בידו להיאחו להפשי ישלחנו תחת עינו, ואם שנ עבדו או שנ אמתו ייפיל להפשי ישלחנו תחת שני', וביאר בוה הרה"ק ה'פני מנהם' זי"ע (תשנ"ד ס"ג) בשם צדיקי הדורות, כי 'שין' רומי לתחאות האכילה ולעניני דיבור, ואם ייפיל שבתב הרה"ק ה'ישמה ישראל' (במדבר א) זי"ל, ובמאמרי הקדושים, באשר אם ירים איש את קצה המטה יתרוםם כל המטה, בן באשר יתקן איש ביום אחרון יתקן כל בשני ומלאך דברים אסורים, וכן אם יכה את עינו'

לכל איש ואיש מישראל 'שובוי' בניו 'שובבים' יי', ואף מי שעדיין לא נכנס בכלל 'שבו בנם' עדין בידו להיאחו להפשי עצמו בימים האחרונים שנשאורי', ועי"ז ייחס כאילו התחוק בעבודתו יתברך בכל הזמן כלו, וכן שבתב הרה"ק ה'ישמה ישראל' (במדבר א) זי"ל, ובמאמרי קדושים, באשר אם ירים איש את קצה המטה יתרוםם כל המטה, בן באשר יתקן איש ביום אחרון יתקן כל הזמן, עכ"ל.

כתב ה'בעל הטורים' בראש פresherנו כי 'המשפטים' ר"ת הדיין מצויה שייעשה פשרה טרם יעשה משפט, והיינו שעדיף טפי לילך לפנים ממשורת הדין, הוסיפו על כך בלשון הכתוב 'יאלה המשפטים אשר תשים לפניהם', ואח"כ נאמרו כל הדיינים, אך לפניהם, לפני שורת הדין, נאמר המצווה לעשות פשרה...

כב. בפרשנות (גג), הנה Anci שלח מלאך לפניו, וגוי, ופירש רשי", כאן נתבשרו שעתידין לחטא ושכינה אומרת להם 'כי לא עליה בקרבר' (אג), ותמונה כי מה 'בשורה' היא שעתידין לחטא, וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשל"ז) זי"ל, כאן נתבשרו שעתידין לחטא, אבל משה רבינו לא נתרצה בזה ופועל שהיה היושעה על ידי הש"ית לא על ידי מלאך, וכן מתמלא בקשתו. لكن השמחה בזה למי שחטא יכול לשוב בתשובה ולהתקרב להש"ית, וזה בשורה טובה לכל בני ישראל.

והיה מרגלא בפומיה דהרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לומר, כי כך דרכה של תשובה, יעזוב רשות דרכו ויתחדש ככבריה חדשה, ועל יתעסק בעבר... ובזה פירש במה שכותב רשי" (פרשנת יתרו יט ה) בשם המכילתא 'אם עתה תקבלו עליהם ערבות לכם, שהכוונה שאף שלא נ gag כשרה עד עתה, אך אם מעתה מקבל עליו על העתיד - ערבות לכם, ומה דהוה זהה.

כג. והעיקר, שישוב אל ה' מתרוך שמחה. וכך רמז לה הרה"ק ה' אמר ח"מ' מוויז'ניץ זי"ע בראש פresherנו (כא א) 'יאלה המשפטים', וברשי", כל מקום שנאמר אלה, פסל את הראשונים, ואלה - מוסיף על הראשונים. כי השב מיראה 'זדונות' נעשו כ'שוגות'. והשב מתרוך אהבת ה', זדונות הנפקות לו לזכויות (יוםא פ). מעתה יבוא על נוכן, 'כל מקום שנאמר אלה' - 'אליה' נוטריקון ליהודים הייתה אורחה - שהoir את נשמותו באור התשובה, זה האיש פסל את הראשונים - שהפרק את זדונותיו לשוגות. אך אם ואלה - נוטריקון ליהודים הייתה אורחה ושמחה, שהוסיף את השמחה לתשובתו, הרי הוא מוסיף על הראשונים כי כל עוננותיו שעשה בעבר נהפכו למצות, א"כ מצותיו שיקים מכואן והלאה יהיו הוסיף על 'מצותות' הראשונים.

כד. סיפר הגה"צ רבינו נתן פריננד זצ"ל שהיה בשוה"ט של הרה"ק מסאטמאר זי"ע ואמר בביבות שליש, יהודים, התחרתו עתה, כי עוד מעט תחרתו על מה שלא התחרתם עד עתה...

כה. אדרבה, שעריו סיינט דשמייא נפתחים ללא גבול דיקא בעת הזו, וכמסופר על הרה"ק מסאטמאר זי"ע שהיה נוהג בכל שנה לעלות על ציונו הק' של הרה"ק רבינו יצחק מאיר זי"ע ביום דהילולא דיליה (ז אדר), ותמיד הגיע אל חלקת מחוקק ספון לקרה ערבי סמור לזמן השקיעה, שנה אחת הקדים לבוא לקהליב כבר בשעות הבוקר בעוד היום גדול, אך לא פקד את ה'צ'ו' אלא לעת ערבי, שאליו משמשו מה ראה על כהה לבוא דוקא כי יnton צלי ערב ובפרט שכבר היה בידו ספיק להגיע מוקדם, נעה לו הרה"ק ואמר שבנוגג שבימים ביום היריד אין די לעצטן מינוטיןكافט מען מציאות' (ברוגעים האחרונים מוצאים מציאות גדולות...), ונטכוון לומר בדבריו שעיקר התעוורויות הרחמיים הוא דוקא כי פנה יומ'...

כו. הנה בגם' (ב"מ לב ע"א וע"ב) דנו בארכיות האם יש איסור מדאוריתא לצער בעלי חיים, והוכיחו מהא דקתני בברייתא לעניין מצות פריקה וטעינה האמורה בפרשנות (גג ה) 'ואהב לפרק וושונא לטعون' [כלומר, שאם עומדים לפני ב' חמורים, אחד מהם של אהבו והוא כורע תחת משאו ומזכה לעוזר לו 'ולפרק' את המשא, והחמור השני הוא של שונאו, וזוקק לעוזרה בכדי להטעין את המשא על גבי החמור] מצוה בשונא [אף שתמיד מצות פריקה קודמת למצות טעונה, מחמת צערו של החמור, אך כאן יש להקדים לטעון את חמונו של שונאו] כדי לכוף את

בازר הפרשא - פרשנת משפטים שקלים

וכור לטוב מוגלה לבטל מחשבות ורות הנפלות על האדם לומר את הפסוק (ויקרא ו) 'אש תמיד תוקד על המובה לא תכבה', ועל פי זה מפרש לשון הפסוק, וכי יוזד איש - הוא היצר הרע, על רעהו - היצר הטוב שם שכנים יחד בקרב האדם להרגנו בערמה - 'במחשבת ערמימות וכובשת', שכנים בו מחשבות רעות ואסורות שלל דידם יוכל להרגנו ולהפלו לשאול תחתית, עצתו היא, עם מזבחו - שיאמר את הפסוק אש תמיד תוקד על המובה לא תכבה, ובכך תקחנו את היצר הרע למות ויעבור רוח הטומאה מן הארץ'.

חות המשולש – ראש חודש אדר שחל בשב"ק פרשנת שקלים הנה בהאי שתא חל ראש חודש אדר בשבת קודש, נתעטר בנו 'כתרים', ר"ח אדר, שבת ר"ח, ושבת שקלים, וכל אחד מהם קובל קדושה וברכה לעצמו, בו ניתן להתרומות ולהתעלות ולפעול ישועות גדולות

- שישמור על העיניים בדברי, אוישו שיצא לחירות' מיד יצרו הרע'.

והדברים יתבאו ביוטר עפ"י דבריו ה'רבינו בחיי' בביור דין 'שן ועין', ו'ל', והטעם בוה מפני שלא נשתעבו אלא בשן ועין, כמו אמר (בראשית ט כב) יזרא חם אבוי נגען את ערות אבוי וגנד לשני אחיו בחוץ', ראה בעיניו והגיד בפיו, ונתקל על זה 'ארור נגען עבר עבדים יהיה לאחיו' (שם כה), ובוין שלקו האבירים החותאים נפטר הגוף מעונש עבדות, עכ"ל. והרי שהפניהם בשן ועין מביא את העבדות והשעבוד, ומילא זה הנזהר לקדש אבירים אלו זוכה לצאת מעבדות לחירות ולגאות עולם.

בפרשתן (כא י), 'וכי יוזד איש על רעהו להרגנו בערמה עם מזבחו תקחנו למות'. וכותב הרה"ק מקא'נין ז"ע (עבדות ישראל ד"ה וכו') לפреш בדרך הרמז, שהנה כתוב בסידור האר"י כי הרמ"ק קיבל מפי אליהו

יצרו, ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאוריתא הא עדיף ליה [שהלא החמור השני מצטרע עתה מכובד המשא שעליו, ותירצו] אפילו הכי כדי לכוף את יצרו עדיף', ועודין לא נתבאר כיצד 'כפיית היצר' דוחה מצות עשה מדאוריתא של 'צער בעלי חיים' (וע' מחת חינוך מצוה פאות ח), וביאר הר"י מלוניל (הו"ד בשיטמ"ק שם) וזו"ל, כפיית יצער יותר מכמה מצות, שנאמר (תהלים נא יט) 'זבח אלוקים רוח נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה'.

כז. מעשה באחד שנכנס אל הרה"ק מרוזין ז"ע, והתאונן בפניו על שהעינים כואבות לו, נענה הרוז'ינער ואמר לו, 'מי אמר לך שהעינים כואבות לך, אולי אתה מכאייב לעיניך' (בראיות שאין הגנות).

כבר אמרו להמשיל את הנהנה מ'עולם הזה' שלא באופן הרואין, לייחדי שהיה לו 'בית עסק' לממכר 'שקי קמח', והיה קונה את השקים מערבי אחד, וכך היה ההסכם ביניהם – על כל שק שיעביר הערבי יטיל היהודי 'פרוטה' לתוך צלחת, ולבסוף ימננו ייחדיו את המטבעות בכך שידעו כמה שקלים נתן לו, וישלם לו היהודי שכורו הרואין כמנין השקים. אך הערבי הדומה לחמור – בטיפשותו כי רבה – המתין לשעת הקשר כquisites היהודי את ראשו, וgebn מלא חפניות מהמטבעות שבצלחת, בחשבו שהוא מרוויח בזה רב, ואין השוטה' מרגיש שbezeh מפסיד לעצמו 'הפסד מרובה' – שהיהודי לא ישלם כי אם על מספר שקלים קטן יותר. והנמשל מובן, לכל היהודי יש 'ערבי' קטן היושב על מפתחי לבו, וצופה רשע לצדיק – וממתין לשעת כושר כשלא יעמוד על המשמר ו'גונב' כמה ראיות אסורות, בחשבו שהנהה הרווח בזה 'הנהה ותענוג', וכמה לא חלי ולא מרגיש עד כמה הנהה ותענוג הפסיד לעולם הנצחין, ובפרט שאין אדם מפסיד אפילו בהאי עולם – והboroaya ישלים לו בכפלי כפליים.

כח. וביאר בזה הרה"ק רבי יענק'לה מפשעוארסק ז"ע (אמריעקב) על פי מה ששמע מחותנו הרה"ק רבי יצחק לי"ע, שהרה"ק ר' יוסף זאב מקשאנוב הגיע פעמיים אל זקנו הרה"ק מצאנז ז"ע, ובהיורו עמד עדין בחדר החיצון אמר להעומדים שם ד"ת ששמע מחותנו (הרה"ק ר' מנחם מענדל מגלאנוב ז"ע) וכאשר יצא הדברי חיים' לחדר החיצון קרא לו ושאלו מה הוא מדבר, השיב שאומר דברי תורה בשם חותנו, אמר לו הרה"ק מצאנז ז"ע 'הערט'ס וואס איז תורה, אש – א פיעיר, תמיד – שטענדיג, תוקד – זאל פלאקערן, על המזבח – אויפן הארץ, לא תכבה – סי'זאל נישט פאלראשן ווערין, און אפלי ווען מאגייט אוועק חיליה פין א הארבע עביבה' עכליה'ק. (הකשב מה היא תורה, האש תמיד תבער במזבח שבלב, ולא תכבה אפילו אם נכשל בעבירה חמורה), והיינו שהדרך לניצח את היצר היא כשבועמד במלחמה מתווע עררת אש בהתלהבות דקדושה. וזהו מה שאמר הרמ"ק כי אמיית פסוק זה מועילה לדוחות מחשבות רעות, שאין זה רק 'סוגלה' בעלמא, אלא בכלל כאן הדרך לניצח את היצר, כי שלhalb הקודש אשר תוקד בלבבו היא השופרת כל רע.

ל'אך הפרשה - פרשנות לשפטים שקללים

בגשמיות וברוחניות יט, ועל אחת כמה וכמה כשלשה' ובערך הביא בספר 'דבר נחמד' (להנה"צ רב שרי דבליצקי ז"ל, ער"ח אדר) זו"ל, הרה"ג במו"ר אליהו בון כתובים' באים כאחד'.

כט. מעשה שהיה ושמעתיו מבעל המעשה – אברך מן השורה מבני ירושלים היקרים (הדר בבי"ש) ור' מרדיyi שמו, וממנו ניקח לך טוב עד כמה צריך האדם לעבוד עצמו ולא לסמור על קדושת הזמן שתורום אותו אם לא יעשה כלום עצמו. כי הנה ר' מרדיyi בעל המעשה מסדר לרבים נסיעות (טיוטות) בשם מעל לקברי צדיקים שבגולה, מطبع הדברים גם הוא נושא רבות מטוטלים ברוחבי תבל.

בכל נסיעה מתוספות לו עוד 'נקודות' אצל חברים הנסיעות, עד שהודיעו באחד הימים כי בנסיעה הבאה הוא זכאי לטוס במחלקה ראשונה' תמורה 100 שקלים בלבד [לאלו שאינם בקיאים, בכל מטוס יש כמה 'כיתות', פעמים שתים ופעמים שלוש, מחלוקת פשוטה בה נסעים המון העם כשהם יושבים צפופים ומשתוחווים צפופים', ויש עוד מחלוקת הנΚראת 'ביזננס קלאס', ולמעלה ממנה 'מחלקה ראשונה' בה יושבים הנסיעים בהרחבה גדולה, הכסא הנperf למיטה מוצעת בכירם וכסות, משרתים עומדים הכנן לשימושם בכל מיני שימוש במotel ומלון צרכיהם, גם בבאים לשדה התעופה יקבלו אותם משרתים בסבר פנים יפות, לשאת את משאות ולהננים מදלת מיוחדת ללא כל המתהנה בתוڑ]. ר' מרדיyi שאבטה נפשו לחוש פעם אחת בחיו על בשרו את הטעם' של העשיר, להרגיש 'מושה' המתויה בתוڑ].

דער גבר' מהסיפורים, הסכים להשקי' ב'ביזננס' זה 100 שקלים, ובהתרגשותו הרבה קנה כרטיס לביזננס קלאס. בבוא העת, הופיע ר' מרדיyi בשדה התעופה נרגש כולם, ברוב חשבותיו אפילו לא הבית על ה'טור' של 'המסכנים' המתינו שעתה בתור לעبور את מעבר הגבולות, רק הלך אחר כבוד עם 'המשרת' שהובילו עד למקוםו המכובד ב'מזרח' של המטוס, שם שקע לתוך הכסא – מיטה, ככל כלו אומר כבוד, איי געוואלדייג, מתמוגג הוא מנוחת לארכו ולחובבו, תוך כדי שהוא מנסה את כל הcptורים להגביה המושב ולהנמייר ההודום אשר לרגליו וכן להיפר וכו' וכו', והרגיש עצמו ב'עננים' – כפשוטו וכמדרשו, ובஹיותו בין שמיים לאץ הרגיש כמו שננה מב' העולמות, עליון ותחתון, ובכל רגע ורגע שהמטוס הגביה את עצמו חש ברוח הדמיון הטוב עליו שהוא מקפץ לשיא העשור והאושר, עוד רגע והוא כבר מתנגש בשמיים וממעל להם.

באotta שעה החליט אחד מהנוסעים ה'פושטים' לעזוץ סיור במחלקה הראשונה – לראות במזו עניינו את ה'עשירים' היושבים שם ולדבר עם [מחמת מידת הסקרנות שתפסה אותו, או מאחר שככל מטרת נסיעתו הייתה לזכות את אחינו שבגולה במצאות 'הכנסת כליה', והחליט בנסיבותיו להתחיל בעבוה'ק תיכף ומיד בעודו במטוס], משורב הלה למדור העשירים, הסיט את הוילון המפ прид בינויהם [כמשמעות המטוס אינם מבחינים בכך] ולענינו נגלה דמותו של ר' מרדיyi אשר לבשו מעיד עליו כי הוא אחד מאנ"ש, אדם פשוט משלנו, מכיוון שכן נענה הלה ודיבר אל עצמו בקול, 'אה, אה, סתם א שלעפער' [- לא עשיר זה אלא איש פשוט ביותר ביותר מעניין העיר]... ברגע זה הרגיש ר' מרדיyi בכל האויר יצא לו מהבלון בפיצוץ אדיר... בין רגע הפך מעשיר לירוד רח"ל, כל עשרו ירד לטמיון בפחד מרגע, אילו היה יכולתו היה פותח את חלון המטוס ו קופץ ממש מטה עדי ארץ לגודל הבושה והבזון, ומעולם לא נפלע כ"כ כפגיעה זו שפגע בו 'המשלוח' בקריאו' אה, אה, סתם א שלעפער'.

באotta שעה הבין ר' מרדיyi היטב היטב, כי לא תועיל לו לאדם היישיבה בbijnus-קלאס (או במחלקה ראשונה), גם המשרתים העומדים סביבו לא יעוזו לו במאומה כל עוד שלא יקרה שינוי בעצם מהותו ומצוותו, כל זמן שהמצב ב'חשבון הבנק' אינו עולה מעלה מעלה, אז כל 'ההופעה' מסביב לא תועיל כלל, ובת קול מכרזת ואומרת 'אה, אה, סתם א שלעפער' ...

אף אנו נזכיר בדיון, אפשר לו לאדם לשחות במרכזה של 'bijnus קלאס' – אלו השבות וימים טובים, או בענייננו שבת ר"ח ושקלים, שהם המקום והזמן לנknות את כל הטוב שבעולם, בתורה ויראת שמים, אפשר לו לאדם להימצא בין 'חברה' טוביה, עובדי ה', מאמנים וצדיקים, אבל כל זמן שלא יעשה שינוי אצל עצמו, כל עוד שלא יראה בחשבון הנפש שלו שעולה מעלה מעלה, עדין בת קול מכרזת ואומרת 'סתם א שלעפער'.

וכבר אמר הרה"ק ה'חידושי' הר"ם ז"ע לרמז בפרשנות שקלים, כי 'שקל' בלשון הגמ' הוא לך ונטל, וכלומר שהזמן מסוגל 'לקחת' את עצמו בשתי ידיים... (הובא בליקוטי יהודה).

גם ידוע מה שאמרו צדיקים כי 'חודש' הוא מלשון התחדשות, וכלומר שכח מיוחד יש בראש חדש להתאחד בעבודתו ית"ש, וכן איתא 'ב'בית אהרן' (פר' נח) בשם הרה"ק רב שלם מקארלין ז"ע שבכל ראש חדש נשפע מן

ל'אר הפרשה - פרשנות לשפטים שקללים

ברומו של עולם, ה' - נעשה כלו 'רחמים', יתקבלו בקשותיו ויתמלאו משאלותיו.

ובפרט שהוא יומא - הוא 'ראש' לכל חודש אדר, שבלו זמן 'עת רצון', כמו שהבא ב'צמח צדיק' (ادر ד'ה משנכנס) בשם זקנו הרה'ק האהבת שלום' י"ע, ד'ادر' ר'ת ר'עוֹא ר'עָן א'שְׁתַבָּת, הינו שבל החודש כלו הינו עת רצון לפועל בו דבר ישועה ורחמים.

ומובים השניים, באשר בהאי שתא חל ראש החודש אדר בעזם יום השב"ק, ובפרט הפליגו צדיקים בגודלות 'שבת ראש החודש', כי בה כביכול נעשים בני ישראל 'מחותנים' עם הבורא יתב"ש. שהרי את השבת מקדש הקב"ה - ואינה תלויה בקדוש החודש של בני ישראל, ואילו את ה'ראש החדש' מקדשים בני ישראל בהכרזת בית דין 'מקדש מקודש' (אף כהיום שאין לנו קידוש החודש ע"י בית דין, מכל מקום הכל מכח קידוש החודש

וזל והרב המופלא כמו שהוא חיים אבולעפה ז"ל קיבל מהתלמידי מורה במויר' ר' חיים וויטאל ז"ל, שעריך אדם וכו' ביום משמרת ר'ח אדר, ולקרוא את התהילים כלו זהה סגולה לתקן הנשמה, ויש בו עוד כמה סודות טריים, ורצוי שבויים זה יתאפשר יראי ה' ויישו תקון זה.

ובבר הגיד הה'חויה מלבלין ז"ע (דברי אמרת פר' תרומה) את גהות יום ראש החודש אדר, במאמרים (ביצה ט): 'הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהן אדר', כי 'נכסי' הנשאים בקניין בידי האדם לנצח, הם מעשי טובים, (דאיל' 'כסף וווח' אינם נסכים נזהים שהרי לא במויר יכח הכל לא ירד אחריו בנבוי - תהילים מט י), ובפרט ה'תפילה' שהם מדברים העומדים ברומו של עולם (ברכות ז' וברש"ז ד'ה דברים), ולא עוד אלא שעיקר התפילה להחש היא, והוא 'נכסים' מלשון כספי והצען, וזה אמרם 'הרוצה שיתקיימו' יותקלו לרצון 'נכסי' - אלו תפילותיו, יטע בהן אדר, פירוש יתר על זה בראש החודש אדר, או יקבל ה' את תפילה זו, שנאמר אדר במרום - זה התפילה העומדת

השניים דרך חדשה את היצר הרע, שעל כך נאמר (בתפילת מוסוף) 'ותשועת נפשם מיד שונא'. וכבר איתא ב'בית יוסף' (בטור סי' תכ"ג בד' והעומדים) בשם ספר 'ארחות חיים' (הלכות ר'ח סי' ב') לבאר מה שאומרים אלו שם בתפילה זכרון לכולם יהיו ותשועת נפשם מיד שונא שבויים זה יש 'זכרון לפני ה' להנצל מן היצר'.

והזמן גרמא ביוטר בר'ח אדר, וכמו שפירש הרה'ק החידושים הר"ם זי"ע (הובא ביכחן פאר לפ' שקלים) בהא דאיתא בגמ' (מגילה כת): אמר רב פפא הלך בר' ישראל דעתיה לימי נפשיה באדר דבריא מזליה - שהכוונה היא לאותו 'נכרי' שבקרכו, הוא 'עמלק' הוא היצר הרע, שעטה ברייא מזליה לנצח את עמלק שבו... ל. ומעלה יתרה בשב"ק דנא, בו מוצאים ג' ספרי תורה לקריית התורה (לפרשת השבוע ולר'ח ולשקלים), ווהחוט המשולש לא בmahra ינתק', והפליג בדבר הרה'ק הבית אברהם' זי"ע (לענין שבת ר'ח טבת) ואמר שהוא בבחינת ראש השנה, שבו 'שלושה ספרים נפתחים'.

לא. מענין באותו עניין, הגאון רבינו חיים קנייבסקי שליט"א אמר, כי בתפילה 'עליה ויבוא' הנאמרת בראשי חדשים ובמועדים יש בה קרובה לשילוש מאות וחמשים בקשות, הא כיצד, 'עליה, ויבוא, ויגיע, ויראה, וירצה, וישמע, ויפקד, ויזכר' - עד כאן שמונה בקשות, וכשמשיכים לבקש 'זכרונו', ופקדונו, וזכרו אבותינו, וזכרו משיח בן דוד עבדך, וזכרו ירושלים עיר קדשך, וזכרו כל עמר בית ישראל', הרי בידך מ"ח בקשות, כי כל אחד מהשמונה הראשונים עולה על כל אחד מהששה הבאים אחריו, והינו שיעלה ויבוא ויגיע וכו' 'זכרונו', וכן 'עליה ויבוא וכו' פקדונו, וכן כולם על זה הדרך, נמצא עד כאן מ"ח תפילות (שמונה בקשות על שישה 'זכרונות'). ועל כל אלו אנו מבקשים לפלייטה, לטובה, לחן, ולחסד, ולחמיים, לחים טובים, ולשלום' הרי אלו שבעה בקשות, וכי מ' שאומרים, 'עליה ויבוא ויגיע וכו' 'זכרונו לפלייטה, וכן 'עליה ויבוא זכרונו לטובה, וכך כיו"ב גם 'עליה ויבוא זכרונו לטובה, עליה ויבוא זכרונו אבותינו לפלייטה, וכן בכלום, סך הכל של'ו' תחינות (48 כפול 7), ואח"כ ממשיכים לבקש א. זכרנו ה' אלוקינו בו לטובה. ב. ופקדנו בו לברכה. ג. והושענו בו לחים טובים. ד. ובדבר ישועה ורחמים חוס. ה. וחננו. ו. ורחם עליינו. ז. והושענו, והרי לפניו שם"ג (343) תפילות הנאמרות ברגע אחד וב'טור כדי דיבור'...

ומעתה יתבונן האדם עד כמה יבקש תפילה זו בכוונת הלב, כי בתפילה נפלאה זו מתחנן וחוזר ומתחנן כ"כ, ויש לו את הזכות לעורר שם"ג פעמיים ורחמי שמיים. וכבר אמרו בדרך צחות, כי הנה מנהג ישראל בתפילה מעריב דר'ח לדפוק על עמוד החzon או על הבימה לסימן ולהזכיר לקהל לומר עליה ויבוא, ומוטב לדפוק על הלב מאשר לדפוק על העמוד...

ב'אר הפרשה - פרשנות לשפטים שקלים

שהלכה אל הנביא ב'רגל', והיאך למד מ'חודש ושבת' לעניין רגלי, אלא מכאן מובה דעתה חדש ושבת נם ייחדיו נשחט אותו היום כ'רגל' ממש.

הוסף הרה"ק האדה"ז מסדרוגרא ז"ע (ויעד הרבה צדיקים), שבמוסוף דשבת ראש חודש מצינו 'חידוש' נפלא שאין כן בשאר מועדים ומיניהם. והוא שלמוסוף דשבת זו נתקנה ברכה מיוחדת (נברכה האמצעית), ולא נתקן כך בשאר זמנים, וכן, בשבת שחלה בו יום טוב מתפללים הנוסח של יום טוב ומזכירים בו שבת, לאידך בשבת חול המועד מתפללים נוסח של שבת ומזכירים בו את המועד, וכך אין אמורים לא נוסח דשבת' ולא ד'ראש חודש', אלא נוסח מיוחד לשבת ראש החדש - 'אתה יצרת...' למדך נдолת שבת זו.

וחוט המשולש לא ב מהרה ינתק', בשותפות קדושה יש בה בשב"ק זו שקוראים בפרשנה שקלים, וכדלאן.

אתה זוקף את ראשן - שפע רב הנשבע בשבת שקלים איתא במדרש (תנומא תשא ג) אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מה אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה, חיך בשם שאתה עומד עכשו ונוטן להם פרשת שקלים אתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ישנה שקוראיין אותה לפני, באילו אתה עומד שם באותה שעה זוקף את ראשן^{יב}.

בספר הוכחות להרה"ק החדושי הרי"ם ז"ע (פרק שקלים) כתוב הבטה נдолה יש לנו במדרש

של בית הדין של הלל הוקן (עיי' רמב"ם ורמב"ן ספר המצוות קג) שעמדו וקידשו עד סוף כל הדורות, נמצא שבשבתו קדש זו הקב"ה מקדש ואף אנו מקדשים, והוא בעין 'מהותנים', ואין לך קירבה נдолה מזו (כע"ז הובא באילה שלוחה להרה"ק רבי נפתלי בהרה"ק ר"ש מירוסלאב ששמע שבת ר"ח בטבת מהרה"ק מסדרוגרא ששבת היא לה' ור'ח הוא לכם, ע"ב בשבת זו אפשר לבני' להיעשות מהותנים עם הקב"ה).

וז"ל 'המאור ושם' (לשבת ר"ח) על הפסוק (ישע' ט כנ) 'והיה מיידי חדש בחדרשו ומידי שבת בשבתו יבוא כל בשיר להשתחוות לפני אמר ה', והנה כאשר ראש החדש חל להיות בשבת או יש עלייה נдолה לשכינה מאד מאד, ונעשה יהוד נדול בעולמות העליונים יותר כפולה ומכופלת משיהה ראש חדש בחול, ועל ידי בן יכולים כל בשיר לנתק את עצם מהגשמיota, לחזור בתשובה שלימה יותר מאשר ראשי חדשים, וזה 'והיה מיידי חדש בחדרשו ומידי שבת בשבתו', דהיינו בשיחול ראש חדש בשבת - או יבוא כל בשיר להשתחוות לפני, לפי שהקדושה תהיה נдолה עד למאוד מאד, וזהה התעוורויות התשובה בכלبشر, עכ"ל.

הרה"ק רבי משה מרדיי מלעלוב ז"ע היה מוכיה שבשבת ראש החדש הוא ב'רגל' וו"ט ממיש, שחרי בגמרא (ר"ה טו) אמרו 'יא"ר יצחק חייב אדם להקיים פניו רבו ברגל, שנאמר (מלכים ב, ד כנ) מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכל דבר חדש ושבת איבעי לה למיזול' (בחודש ושבת חיו ישנו לכת להקיים פניו רבו). ולכואורה צריך ביאור, הרי לא נזכר בפסוק

לב. ומדוברם שמענו, שסגולות שבת זו להינצל מכל פגע ומחלה, ונכללים בו רפאות וישועות ברוחניות ובגשמיota, שהרי כאשר האדם מתี้יסרabisories רח"ל גו נרפא, וכשהוא ניצל מהם נזקף ראשו והולך קוממיות, ועל כן בכלל 'זקיפת הראש' הוא שנושעים בשבת זו בכל משאלות لكم לטובה.

באמת אמרו, כי כל שבת ושבת יש בה 'סגולה' זו להמשיך רפאות וישועות, אך כח מיוחד ניתן בשבת שקלים. וכך כתב ב'שם ממשוואל' (שלח תרע"ז) בשם אבי הרה"ק האבני נזר' זי"ע, ז"ל, שמעתי מפ"ק אדומו"ר זצוק"ל שמידה זו נהגת בכל ענייני האדם, אפילו מי שיש לו חוליה בתוך ביתו ר"ל, אם אפשר לו שיתאפק ולא יצטער ולא יהרhar בעגמת נפשו בודאי שיתרפה, כאמור ז"ל (שבת יב). [הנכns לבקר את החולה אומרים שבת היא מלזוק ורופא קרובה לבוא, ורבי מאיר אומר] יכולת היא שתרחש. עכ"ל. וכלsoon רשי"י (שם) 'יכולת היא שתרחש אם תכבדה מההצער בה'. ומכל דברי השם ממשוואל 'شمידה זו נהגת בכל ענייני האדם' למדנו, שאין הדברים אמרום רק לגבי חוליה, אלא גם לשאר מיני צער ומדוזה, וכגון מי שמסובב בחובות וכיו"ב, שאם יתאפק מההצער אלא יgil וישmach בשבת שיכולה היא שתרחש ומובטח לו שי יצא מאפלה לאורה.

וכה כתוב בספר 'מתוק מדבש' (להגאה"ק רבי יצחק פרחי, אות ו) 'ובעניינו ראיינו בני אדם שהגיעתם צרה עד לקראת השבת, וביום שבת עצמו הסיכון דעתם מצרתם ושםחו בשמחת השבת כראוי, ולא הכנסו עצב ודאגה בלבם על צרתם, וזכו שאבלם נהפרק להם לשalon ונותשו מצרתם בנס ופלא'.

ב'אר הפרשה - פרשנות לשפטים שקללים

זה (לעיל' אתה עומד ווקף את ראשן), שבכל דור ודור בעת אמונה, כדי לזכות לזכיפת ראש' על האדם לפרטוח קריית פרשת שקלים יקופ מורה רבניו ע"ה ראש פתח, להשתוקק ליצאת מהרפס והטיש שהוא שקווע בו, ובמו שאמר הרה"ק ה'חידושי הר"ם' ו"ע, של בני ישראל ליג.

כתב ב'מנורת המאור' (אלנאקו"ה, ח"ב פ"ח) מעשה באשה אחת שהיו לה שני בניים ונפלו לבור בשבת, והמתינה לבעליה עד שבא מבית הכנסת, וכשבא אכלו ושתו, כשמרו לאכול אמרה לו, אם רצונך אומר לך דבר אחד, אמר לה אמרה, אמרה לו, שני כתרי זהב הופקדו היום עשר שנים עצמו, ועתה מבקשים אותם ממי, אתנים או לא, אמר לה, תנין. אמרה לו שני בניין נפלו לבור ומתו, ועתה, תן כבוד לקונר ולא נחלל את השבת. ולא צערו עצמן כל השבת, כיון שהחשיך, עמדו על פי הבור להוציאם ולקברם, ובזכותם שלא צערו עצמן בשבת עלו חיים מן הבור לשлом.

ובשו"ת 'שבט הקהתי' (ח"ג סמ"ק פ"פ) מביא שהרה"ק המהרי"ד מבלעוז לא נתן לחדר נעלים חדשות בשב"ק, כי דרכם של מנעלים חדשים ללחוץ ולהוכיח על הרגל, ורצה שהלחוץ והדחק יגמר לפני שבת, ע"כ. מעתה יש ללמידה להסיר מעליינו ביום השב"ק כל 'קועטש' (לחץ ודחק) הדוחק ומעיק על לבו של אדם, ובזכות זה יזכה לכל הטוב ושפע רב.

דיקוק נפלא אמרו בלשון רשי"י אם תכבדה מלהצער בה, ולכאורה מניין לדריש"י תוספת זו, ומדוע הוצרך לכottaבה, אלא שכך מודוקדק בלשון הגמ' יכולת היא שתורם, ולא אמרו בודאי תרhom וכיו"ב, אלא משמע שיש בידי השבת ה'יכולת' לרפא, על כן הרחיב רשי"י לבאר, שכן השבת מצד עצמה יכולה לרhom ואין הדבר תלוי אלא בידי האדם, שאם יכבד את השבת מלהצער בה יזכה לרפואה, ואם לאו... ומעתה ככל שיסופר האדם להתעורר ולהתרומם בקדושת השבת יזכה לקבל את ברכתה.

הרה"ק רבי יצחק מסיקוירא ז"ע היה דורש בלשון הכתוב בפרשتن (כא ט) רק שבתו יtan ורופא ירפא', כי הנה בפרשנת בשלח כתיב (טו כו) 'ויאמר אם שמווע תשמעו לכול ה' אלוקיר והישר בעניינו תעשה והזונת למצותיו ושמירת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עלייך כי אני ה' רופאך', ומ"מ, זה שארפע רעצעפט (מרשם רפואי חזק וחרי)... ש'התנאי' לזכות לרפואה הוא רק אם ישמור כל החוקים והמצוות ועשה הישר בעניין ה'... גם בפרשנת יתרו מצינו עניין רפואה, והוא בקבלה התורה שם נטרפו כל החולמים, אך גם זה שארפע רעצעפט... כי צרכיים לקבל על עצמוני את כל התורה. אכן בפרשנה זו נאמר רק שבתו יtan 'שבתו' מלשון שבת, ור"ל אם רק ישמור שבת כבר ורופא ירפא – שהקב"ה ישלח עזרו מוקdash לרפא את שומרו שבת. לאג. הרה"ק מרוזין ז"ע היה אומר, שבארבע פרשיות יכול כל יהודי להידבק בשכינה, וכל פרשה מהם היא כנגדאות אחת ממשם הו"יה ב"ה, והמשיכיל נצל את הטהרה והקדושה הנשפעת בימים אלו כדי להתדבק בו יתברך, וכן שמקבשים (יו"רות לתפילה מוספ') 'אור פניך עליינו אדון נשא'.

כיו"ב אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריז ז"ע, 'איך ווארט שווין געהרין עס זאל קומין דייא ד' פרשיות, איך זאל מיר זעהן מיט דעת אייברשטיין', פירוש שהוא עומד ומצפה לשבותות שקוראים בהן ארבע הפרשיות כי אז נפגשים עם הקב"ה כביבול (אמרי פנחס שער ד רכה).

כתב הרה"ק ה'גנזי' ישראלי' מטשרטקוב ז"ע - בכל שבת ושבת של הארבע פרשיות יורד שפע לעולם... בפרשנת שקלים יורד שפע של עשור והרחהה... וכן מבואר בארכוה ב'עטרת ישועה' (מועדים משפטיים - שקלים) שבת שקלים מסוגלת לפרנסה, עי"ש מילתא בטума, והרה"ק בעל ה'אמריו יוסף' מספינקא ז"ע אמר, שבשבת זו אפשר לבקש שיתקבלו כל התפילות שבכל ימות השנה לרחמים ולרצון.

מעשה בחסיד אחד ושמו רבי מאיר כהנא ז"ל מעיר 'דראגמירעשט' שהגיע עם אחיו רבי זאנויל ז"ל להסתופף בפעם הראשונה בצל רבו ה'אמריו יוסף' בשבת שקלים שנת תרמ"ג, הני תרי אחיו בעלי יסורים גדולים היו, כי רבי מאיר היה חשור בניים ל"ע וב"ב הייתה חולנית, ואחיו רבי זאנויל הוליד בניים חולמים וחולשים רח"ל. בערב שב"ק נכנס החסיד רבי מאיר אל הקודש וביקש להיוועש בדבר ישועה ורחמים, נעהה ה'אמריו יוסף' שיתן לו פדיון של מאה זוהבים, ר"מ נתן את הסכום והרביע הבטיחו בישועה שלימה. ואילו אחיו לא הספיק להיכנס קודם כניסה השבת. בليل שב"ק העמידו יין ב'טיש' כמנגה, ובהגעה תורו של רבי זאנויל ברכו ה'אמריו יוסף' שבנוו יזכו לרפואה שלימה, והסביר ואמר, שבשבת שקלים נענים כל התפילות, שהרי 'מחצית השקל' קנו את 'קרבותות התלמיד', והרי

לazar הפרשה - פרשנות לשפטים שקללים

מطبع של אש – העיקר אש ההתלהבות והתשואה בלבד אמרון חז"ל (במדבר פרשה יב, ג: הבא בראשי ר"פ כי תשא) זהה יתנו, אמר רבינו מאיר, נטול הקב"ה במין מطبع של אשLEY מתחת כסא הבוד (ומסקלה מתחית השקלה), והראה לו למשה כזה יתנו, והוא פלא, וכי יש מטבעות גשמיים מתחת כסא הבוד, והרי שם הוא משכנן נשמות ישראל אשר הם חיזוקות מתחת כסא הבוד, ומה עניין מטבעות זהב למקום גביה כזה.

אלא בואר העניין על פי מה שמספר הרה"ק החידושי הר"ס' ז"ע, שפעם איקלע לארץ אשכנו' ונכנס לבית הכנסת, שמע שם את החכם דורש לפני הכהן ומקשה, מרוע הראה הקב"ה למשה 'מطبع של אש', והלא כדי להבין את משקל המחזית השקלה היה יכול להבין גם מطبع של מתחת, ותירץ שבודאי לא הראה לו מدت מطبع גרידא אלא הראה שהההנהנתה נתינה המطبع

שבשבת זו צריך האדם להמשך כל גוףו (כלומר נטויו בהມיות) אחר הראש, כי אם אברי גופו לא יעלו עם הראש יישאר ח"ז כתליו ראש".

מהותה של 'זקפת הראש' בואר עפ"י דבריו חז"ל (חגיגה טו), 'ששה דברים נאמרו בבני אדם, שלשה במלacci השרת שלשה כבמה', ומן הדברים שהאדם דומה למלאך הוא מה שהולך בקומה זקופה במלacci השרת, ואילו הבהמות הולכות עם ראשן כלפי מטה, והיינו טעמא, כי היא עסוכה לחפש ולהזר תמיד אחר הארץות, וזו עבדות האדם להתגבר על יצרו – להעמיד עצמו לילד בקומה זקופה שייהו עיניו נושאות בלבו מעלה, ובשבת שקלים יש לנו סיועה מיוחדת לההרי משה עומד זקופה ראשן של ישראל, וממילא יש בידינו להגביה עופ מעל כל הארץות ומעשה בהמה – לעמוד בקומה זקופה לפניו ה' אלוקינו במלacci השרת.

אמרו (ברכות כו:) 'תפילות כנגד תלמידין תקנום', אם כן, בשבת זו שמיכנים ומכשירים את התלמידים, לכל השנה אף התפילות שהם ' כנגד תלמידים' יתקבלו לרצון, ואפשר לבקש עליהם שיתקבלו לרצון, למוטר לצין שני האחים נושאו בمسألותיהם לטובה ולברכה (הובא בספר פאר יוסף עמוד כה).
לד. בדרך רמז פירוש הגרא"א מווילנא ז"ע את הפסוק (דברים יב כג) 'ולא תאכל הנפש עם הבשר', דאף שהותר לאדם לאכול בשר, אך יזהר לבב יאכל 'הנפש עם הבשר' – שלא תהא כל נפשו משוקעת בתוך הבשר, ונמצא אוכל את 'נפשו' יחד עם הבשר...

לה. ובזה פירשו הא דאמרו חז"ל (והובא בראשי פר' שקלים) גבי מחלוקת השקלה שבא לכפרה אחר חטא העגל והראשו הקב"ה 'כחיה יתנו' – מطبع של אש, שהרי בימtan תורה' פסקה זההמן, ובחתאת העגל חוזר להם היצר הרע (זהה"ק בראשית נב; ועוד), החלו בני ישראל מתפחים, מה יעלה בגורלם מעתה, זהה הראה להם 'כחיה יתנו' כשהתלכו עם מطبع של אש – באומץ חזק וגבורה, אין לכם ממה לחושש, כי היצר וכל חיילותו נסימ ומתפחים מהבא כנגד בחזקה וגבורה.

בענין זה סיפר הגה"ח ר' מענדל פוטערפאס זצ"ל, שפעם נשלחה קבוצה מחיליא הוצר (מיקולאי) להילחם באובי, וכך הייתה דרכם, ביום היו נסעים במסעם ונלחמים בכל כוחם, ובليلת היו שותים לשכירה כדרכם של גויי הארץות עד שנפלו ארצה בשינה מתוך שכותם, בבוקר היו קמים וממשיכים במלחמהם, וחוזר חלילה. פ"א שתה אחד הגויים מבני בניו של לוט יתר על המידה באופן נורא, כשהשכימו חבריו להמשיך בדרכם, היה הלה עדין שקווע היטב היטב בתדרמת שכורתו ולא הצליחו חבריו לעוררו, הלו שआצה להם הדרך הניחוה לנפשו והמשיכו בדרכם, וכך ישן לו ההייל עד הלילה הבא לאחריו, משקם החיל מצא את עצמו בודד במקום חשור, ובקושי הבין היכן הוא ומה מעשיו כאן. מה עשה, אותו הלילהليل שבת היה, ע"כ נכנס לאחד מבתי היהודים ומצא קדרית הטשולנט שהוטמנה מבעוד יום כשהיא רותחת ומבועעת, עליה הריח באפו, מילא בכליו הניחם על גבי סוסו והחל ממשיך בדרךו, הסוס שנכווה בגין מבצעו הטשולנט החל 'לנוס' ולבסוף כל עוד נפשו באפו במהירות עצומה, ובתוך שעה הגיע את בני קבוצתו, וудין רתח הטשולנט ע"ג, لكن לא הסכים הסוס לעצור, המשיך במרוצתו הטורפה עדי הגיעו לגבול האויב. והנה, מרחוק הבחינו חיילי האויב שמתקרב אליו מהם טרופה – באומץ חזק – בכח על טבעי, מכיוון שכן, נבהלו מפניו עד עמוק נשמתם, ונסו על נפשם בחשבם מי יודע אלו מוקשים וכלי זיין יש לו על גביו, ובזה תמה המלחמה ללא כל הרוגים...

כיו"ב לגבי היצר, אם יראה היצר שאתה בא כנגדו ימלא רעד ופחד מהחשש איזה 'כלי משחית' הנה טומן בגדך להוציא בבוא עת נגדו, וינוייר לנفسך.

ב'אר הפרשה - פרשנות לשפטים שקלים

בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ג) 'כל העובר על הפקודים (או המזות, שהן פקודי ה' ישרים) - שחטאו בעניל'ט.'

ענין נפלא כתוב הרה"ק החתום סופר זי"ע (דרשות ח"א קיט:) בדברי הנמורה (מנילה ג':) 'גלי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקל שקלים על ישראל עמד והקדמים שקליהם לשקליו ובתום' איתא שם ט. ר"ה ווחי) שהמן נתן כל פרידונם, ורקשה הרי הם לא נתנו כ'פריז' אלא 'מאת הכר' בדכתיב (שמות לה נח) 'וכספ' פקודי העדה מאת הכר', ואילו הוא נתן עשרה אלפיים כבר בסוף' ונמצא שנית פ' מאה אלףיהם. ומבאר החתום סופר, דהא אמרו חז"ל (ברכות ז:) טובת מרדות אחת בלבד של אדם יותר ממאה מלקיות (וברש"י 'מרדות אחת' לשון רDOI והכנה שעדרם שם על לבו מאלי), והנה אחר החורבן עיקר 'פרשנת שקלים' לשום לב הייך אבדנו כל טוב ולא זכינו לשקל מחלוקת השקל בבית המקדש. 'מרדות' זו, ככלומר, הרצון והתשוקה לחת מחלוקת השקל אף בהיום הזה הוא עומדת לנו יותר ממאה פעמיים בכמה, נמצא שבזמן הבית אכן עלה החשבון ל'מאת הכר' אבל בהיום עולה החשבון פי מאה שהוא עשרה אלפיים' כבר בסוף (והרי בימי המן היה הרבה הבית, ולא נתנו השקלים רק קראו בתורה 'פרשנת שקלים', וקריאתם בתורה, וכן קרייתנו בהיום הזה עולה לעשרה אלפיים).

מתוך התלהבות אש קודשי עב"ד, ולפי זה נאמר, כי אין כוונתם ב'משמעות' של אש' למעות נשמיים, כי בודאי אין מקום תחת כסא הכהן, אלא לאש' ההשתוקקות והتلחות שנזרכים בני ישראל בעבודתם, אש' זו אבן גנוזה תחת כסא הכהן, וברוב חביבותן מתענג ומישתען הקב"ה בהן כביכול.

נמצאנו למדין, שלא תרומה מחלוקת השקל עיקר, אלא מה שבשר ודם מלהיב את לבבו באש להבהי ומרקיב את רתיחה דמו לעבודתו יתב"שיה, ולפי זה אין בין מוצאות שקלים שבזמן שביהם' ק היה קיים לבומן הוה שבעה"ר אין לנו בית המקדש, שהרי עדין יש בידינו להשתוקק לחת את השקלים, והלא זה עיקר ושורשה של מצווה זו.

ולא עוד, אלא דכיוון שבזמן הוה אין לנו את השקלים בפועל ואי אפשר לנו אלא 'להשתוקק' - מתי יבואו לירינו ונקיינה, השתוקקות זו חשובה יותר מאשר קיום המצויה בזמן שביהם' ק היה קיים, וכך מפורש בשפת אמת' (שקלים תרל"ג) 'נראה, כי הנדיבות מתקבל במו או, כי כל הקרבנות נתקבלו לרצון רק על ידי בה הנדיבות של ישראל, שモה היו כל הקרבנות, וזה הנדיבות יש גם עתה, ואפשר יותר - ע"י שימושותקון לנדרב להש"ת בבראשונה', וע"ז זוכים לכפירה על כל עונותינו, ובמובואר

לו. לימים חזר החידושי הר"ם על דבריו אלו לפני רבינו מנחם מנדל ה'שראף' מקאץ זי"ע, והשתומם איך בא לאוטו דרשן ממדינת אשכנז לומר תורה אמת צוז, השיבו רבנו 'שבמקומם מחשיבים ומהדרים מאד במצוות הנטנת אורחים, לכן זכה לחדש תורה זו'.

לז. מעשה באיש שבימים מקדם (לפני המלחמה) לא היה שומר תורה ומצוות, באמצעות המלחמה כשנקלע לעת צרה וצוקה קיבל על עצמו שם יינצל ונפשו תנطن לו לשכל, יתחיל להניח בכל יום תפילין (בעת המלחמה לא היו תפילין כלל). ואכן בניסי ניסים נשאר הלה שריד יחידי מכל מהנהו. ביום 'שחרורם' נלחמו צבא אריה"ב בחיל' האויב ימ"ש, ובתווך הקרב נפל 'פצע' על ידו השמאלית והיא נקטעה... אחר זמן כשהגיא היהודי לחוף מבטחים בארא"ב נכנס אל הרה"ק ריי"צ מלויוואויטש זי"ע ושתח את תמיתו, וכי בדיקות יד זו שעליה הייתה אמרו לקאים הבטחתי ולהניח עלייה תפילין היא נפלה, ענהו הרה"ק, אם היה היה ידר' נשארת היה יכול לחשוב שהקב"ה נוצר להנחת תפילין שלך, וזה אינו - כי אין הקב"ה צריך לפעולות גשמיות בקיום המוצה כי אם בטහרת והתעוורות הלב בעת קיומו המוצה, וזה יש בידך לעשות גם כאשר אין לך יד...

דבר נורא אמרו, כי פעמיים מצינו 'השלכת זהב לאור', פעם אחת (כפר' תרומה, רשי' כה לא) כאשר נתקשה משה בעשיית המנורה ואמר לו הקב"ה השליך את הכהר לאור והיא נעשית מלאיה, ולהבדיל אא"ה בין הקודש ל... כשהשליך אהרן את הזהב באש 'ויצא העגל הזה' (לב כד), למדנו שהכל הולך אחר כוונת הלב, שם משותוק האדם ב'טבע' של אש' אל הקב"ה אזי יוצא מנורה ואם ח"ז' משותוק ל... אכן יצא 'העגל' הזה...
לט. וכבר איתא בזזה"ק (ז"ח רות) בהאי לישנא קדישה מפל קרבניין ועלוון דכל עלםא. פיוון דבר נ"ש שי רעوتיה בתשובה, לית פרעא בכל אינון רקיעין, דלא פתח לגביה' – ורצוון בן אדם חשב

ל'אך הפרשה - פרשנות לשפטים שקהלים

יזכה האדם לכופר נפש, לזאת הראה לו הקב"ה מטבע של אש, למדנו שאין החשיבות במתבע כלל ועיקר, שהרי 'לי הכסף ולוי הוהב נאם ה' צבאות' (חנ' ב' ח), ורך חפי' ה' באש ההתלהבות בהם של בני ישראל בעת הנtinyah, כתוב (משלי כט כו) 'תנה בני לך לי, ובזה שפיר יתכפר לו.

'אור פניך עליינו אדון נשא'מי, ועי'ז' נזכה לשפע רב הנשפע בימים האלו, אורה ושמחה ושבון וקר, Amen כן יהיו רצון.

ובזה יובנו דברי התום' שעשרה אלפיים של המן עליה בחשבון השקלים של בני ישראל - אבל לא כנגד השקלים הנtinyah בפועל, אלא כנגד השקלים 'הניתנים' בכיבול - ע"י שימוש לב והשתוקקות של בני ישראל. עליהם אמרו 'הקדמים הקב"ה שקליהם לשקלוי' - להציגם מכלין וחוץ בנויות המן ואחשודויש, אף שאינם 'שקליהם' בפועל ידם, אלא בהשתוקקות שבלבם.

ויזבן נמי במה נתקשה משה להבין משקל השקל, כי לא הבין משה איך יתרן שעיל ידי מطبع גשמי

לפניו יותר מכל קרבנות וועלות של כל העולם, כיון שבן אדם מעורר רצונו בתשובה אין שער בכל הרקיעים שלא נפתח אליו.

ובכן היה בקבלת התורה, מתחילה היה רצון ה' לדבר עם משה (הנה אנחנו בא 'אליך' בעב הענן), ולבסוף על ידי שזעקו בני ישראל 'רצוננו' לראות את מלכנו' זכו לקבל שני דברות מהקב"ה בכבודו ובעצמו. וכך היהaga' רבי חיים בריס זצוק"ל היה אומר לכשתרצה לידעת 'אור פניר' מה טيبة, הסכת אוזניר למה שאנו אומרים ג"פ ביום בברכת 'שים שלום' כי באור פניר נתת לנו ה' אלוקינו תורה חיים ואהבת חסד, וצדקה וברכה וرحמים ושלום, ומזה תבין גודל שב'ק דנא בה נשפע עליינו 'אור פניר'.